

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 10344

GUT YONTEF

Mashe Shtuker-Payuk

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מאשע שטוקער-פאָיוק

גורטן יום-טוב

ד"ר רבקה ארנסט

מארגניסע

מ'אן קאנסולטאנט-א-אדוואקאט
פאר די קאנסולטאנט

מ'אן קאנסולטאנט-א-אדוואקאט

ALBUM DE LA FERIA DE PLATA

מאשע שמוקער-פאיוק

גזם יזם - מזב

לידער, סצענקעס און אנדות

בוטנאם איירעם

1957

פון זעלבן מחבר:

קינדערלעך, בוענאָס-איירעס 1948.

זינגענדיק, בוענאָס-איירעס 1951.

פאַרביקע כוואַליעס, בוענאָס-איירעס 1954.

יום טוב!

גוט שול-יאָר! גוט יום טוב
לימודים באַנייטע!
ווי גוט איז צו לערנען:
דאָס פאַלק האָט באַפרייט זיך

פון פרעה דעם רשע
פון קנעכטיש מצרים:
מיר פייערן איצט שוין
אַ יום טוב אַ נייעם.

אין אונדזער מדינה
און ווי יידן וווינען
דערפרייט יום טוב פסח
די יידישע היימען.

ביי ליכטיקע טישן
און וויין כוסות פולע
זינגט אונדזער הגדה
געזאַנג פון גאולה.

— אין שול און צום לערנען!
און יעדער זאָל וויסן:
— שיין איז אונדזער יום טוב
גרויס — אונדזערע נסים!...

יום העצמאות

יום העצמאות:

— מיין געבוירנטאג איז היינט
מיט מזל שוין צען יאָר.

קינדער:

— גוט יום-טוב אונדזער בעסטער פריינט
מיר זינגען דיר אין כאָר.

זינגען אלע:

— טראַ לאַ לאַ! איי ווי גוט
מיטן יום העצמאות!

עטלעכע קינדער:

— מיר אלע קינדער פון דער וועלט
צום יום-טוב ברענגען דיר:
אַט הער און זע וואָס דיר געפעלט —
מתנות אָן אַ שיעור...
טראַ לאַ לאַ!...

אַ גרעסער קינד:

— מיר האָבן פלייסיק שעהן לאַנג
געצייכנט טייל נאָך טייל.
די מאַפע נאָ דיר אַ געשאַנק!
— „מדינת ישראל“.
טראַ לאַ לאַ!...

יום העצמאות:

(נעמט די מאפע)

— א דאנק! א דאנק! ס'איז זייער שיין!
נאָר איך וויל נאָך עפעס מיין! ...

א מיידעלע:

— דאָס שענסטע ליד פאַר דיר איך טראָג
מיט לויב און ליבשאַפט פול;
געלערנט האָט אונדז טאָג נאָך טאָג
די לערערקע אין שול!
(זי דעקלאַמירט):

אָ, יום העצמאות! אויסגעבענקטער פון דורות
צי זע איך דין טאַקע, צי חלום איך נאָר
מיר צינדן שוין ווידער אָן אונדזערע מנורות
און מיט די הענט בענטשן דעם נס אויף דער וואָר!
טראַ לאַ לאַ! ...

יום העצמאות:

א דאנק! א דאנק! ס'איז זייער שיין
נאָר איך וויל נאָך עפעס מיין! ...

קינדערלעך:

(פון קינדער-נאַרטן וויקלען פונאַנדער א פּאָן)
און איצט אונדזער געשאַנק נעם אָן
מיר האָבן אַליץ אַליין
געמאַכט אונדזער בלוי-ווייסע פּאָן.
אָי, זע נאָר, זע ווי שיין!
טראַ לאַ לאַ! ...

יום העצמאות:

— יאָ, קינדערלעך, ס'איז זייער שיין,
נאָר איך וויל נאָך עפעס מיין! ...

6 קינדער:

(טאנצנדיק פלעכטן אויס א מגן-דוד)
מיט שטעקעלעך אריין ארויס,
אין רעדל טאנצן מיר;
א מגן-דוד פלעכטן אויס
און אליך לכבוד דיר! ...

יום העצמאות:

— א דאנק! א דאנק! ס'איז זייער שיין
נאָר איך וויל נאָך עפעס מיין!

קינדער:

(טראָגן צו בלומען)
פון אלע בלומען, ווו אַ שטאַנג
וואָס האָט נאָר אויפגעבליט. —
אַז דופטן זאָל אונדזער געשאַנק
תמיד פאַר דייע טריט!
טראַ לאַ לאַ! ...

יום העצמאות:

— יא, קינדערלעך, ס'איז זייער שיין,
נאָר איך וויל נאָך עפעס מיין! ...
— פלעכט זיך אלע האַנט אין האַנט
— און קומט אין מיין געבוירנלאַנד! ...

אלע:

טראַ לאַ לאַ! איז ווי גוט
מיטן יום-העצמאות!

מיר קומען צוריק

מיר קומען צוריק שוין, אין שטאָט אַרײַן קומען,
אָהיים פֿון צו גאַסט זײַן. ס'האַט אונדז אויפגענומען
פֿון שמחה צעשטראַלט אויף דער פֿריי פעטער-זומער.

ווי גוט איז צו האָבן אַ פֿריינט אַזאַ רײַכן!
צו זײַנע פֿאַרמעגנס נישטאַ גאַר קײַן גלײַכן.
ער הערשט אויף די בערג, איבער טאַלן און טײַכן...

זײַן ליבשאַפט צו אונדז אין זײַן אַטעם דערפֿילן:
פֿאַרברענט אַלע צוײַמען, באַפֿרײט אונדזער ווילן,
וואָס לאַזט זיך פֿונאַנדער אין אַלערלײַ שפֿילן.

אין רײַטן, אין שווימען, אין שפֿרונג און אין קלעטער
און ס'טראַגט אומעטום אונדז אַנטקעגן דער פעטער
די בעסטע מתנה: אַ גאַלדענעם וועטער.

מיט וואַרעמע הענט גלעט און ברוינט אונדז די גלידער
אין וואַסער, ביים זאַמד, אויף בערג הויך, אינדערנידער
מיר הייבן פֿונסניי אַן אַלץ אַבער און ווידער.

מיט נײַגיר פֿלינק אומעטום לויפֿן און שפֿרינגען,
מיט רוײַשיקער פֿרײַד אַלע וועגן פֿאַרקלינגען,
און טאַג נאָך טאַג ביז — די וואַקאַציעס פֿאַרשלינגען...

— ביז איבעראַיאַר! אַ דאַנק, פעטערל זומער.
מיט כוחות באַנײַטע פֿון אַלע אַרומען —
אָהיים און אין שול איצט מיר קומען, מיר קומען!

ביזויים שוין

שוין! איך גיי שוין אויך אין שולע.
ווי מיין ברודער, ווייס איך
דעם באדייט פון אונדזער יום-טוב
פון דעם ליבן פסח.

ס'האט די לערערקע דערציילט פון
פרעה און מצרים.
און ווי משה איז געקומען
אונדז פון דארט באפרייען.

כ'האב אין שול זיך אויסגעלערנט
שוין פון אלע זאכן.
און איך ווייס שוין אויך פארוואס מען
דארף א סדר מאכן.

אויסנווייניק אלע קשיות
ווי צו פרעגן ווייס איך:
זאל געזונט זיין אונדזער שולע
און דער יום-טוב פסח!

מיר קומען

ביים ים, אין די טייכן,
געשיפט זיך, געשווומען
און איצט פון וואַקאַציעס
אַהיים שוין מיר קומען!

פון בערג און פון טאַלן
פון פרייפעלד אַרומען,
מיט שפּראַציקע קנאַספּן
צום אויפבלי מיר קומען.

מיט טוי אַנגעטרונקען,
פון ווינט דורכגענומען,
מיט מאַרגן-געזאַנגען
צעפלאַטערט מיר קומען!

מיט שטראַליקן ווילן
פון פּלאַמיקע זונען
צעדורשטע צו אונדזערע
קוואַלן מיר קומען!

די מי אויסגעלאָדן
מיט פלייס אַנגענומען
דערפרישטע צו נייע
לימודים מיר קומען!

מיט „ברוכים הבאים“
די אַרעמס צענומען
אונדז רופן די שולן
— מיר קומען, מיר קומען!

דער לערער

מאָרגן קומט אַ נייער לערער,
אַי-אַיי! האָב איך זיך געפּרייט
בעת דעם לערנען אַלע קונצן
אַפּטאַן, האָב איך זיך געגרייט.

ביז דער לערער טױזך באַקענען
מיט די קינדער פונעם קלאַס,
וועל איך זיך דערוויילע קענען
מאַכן יעדע שפּיל און שפּאַס ..

ערשט אומזיסט געווען מיין פּרייד אין,
איידער כ׳הייב נאָך עפּעס אָן —
טוט ער באלד אויף מיר איין קוק נאָר,
ווייסט ער שוין וואָס איך וויל טאָן.

ווי זשע קען ער עס גאָר טרעפּן,
איידער ער האָט וואָס געזען?
— הע-הע לערער, דוכט זיך דו ביסט
אויך אַזוי ווי איך געווען ...

דבורה לע

דבורה לע פון בוענאָס איירעס
מיט די גרויסע בלויע אויגן,
רעדט זי, זינגט זי, זיס מחיה
קלינגט איר שטימעלע צעצויגן.

פרעג איך איר: — און יידיש קענסטו?
קוקט זי אָן מיך — בלויער ווונדער —
און פון מיילעכל קלאָר און לויטער
שפילט אויף יעדעס וואָרט באַזונדער:

— יידיש ריידן, לייענען, שרייבן:
אוי! ווען איך זאל דאָס ניט קענען —
ווי אַ יידיש מיידעלע בין איך
כװאַלט אַזוי זיך שעמען, שעמען!...

ווער איז גלייך צו טאַטע-מאַמע
ווען אַזעלכע ווערטער הערן?
איין! ווען אַלע יידישע קינדער
זאָלן דאָ, ווי דבורה לע ווערן!...

2a. 519

Abraham G.

CLUB

מאַמע-יידיש אין שויל

— קומט די מאַמע-יידיש אין אַ שוילע —
הייבט זי אויף מיט שמחה אירע הענט;
שיינען אירע אויגן אויף מיט גדולה:
— זייט געבענטשט, מיין לשון ווער ס'דערקענט!

— און אין קלאס פאַרבעטן פונעם לערער —
ברענגט זי — מתנות אָן אַ צאַל;
כפלען זיי זיך וואָס אַ טאג אַלץ מערער —
און זי טיילט איין מיט אַ זיסן קול:

— קינדערלעך, געשמאַקער פון באַמבאַנעס
טריפט מיט זאַפט מיין יעדעס וואָרט און קלאַנג.
ווער ס'פאַרזוכט עס איינמאַל נאָר, דער קאַן עס
שפירן שוין דעם טעם אויף יאָרן לאַנג...

כאַפן זיי די קינדערלעך און שלינגען
נאָך און נאָך פון זאַפטיקן געשאַנק;
צעפענען זיך מיילעכלעך און זינגען
פאַר דער מאַמע-יידיש אַ געזאַנג.

האַרכט זי ווי זיי לערנען און ווערט מונטער,
שפרייזט און זעצט זיך צו לעם יעדן קינד;
פול מיט ליבשאַפט האַלט אַ ביכל אונטער,
העלפט די פענע איינטונקען אין טינט.

און שרייבט אַ קינד אַ יידיש וואָרט אָן, זעט נאָר
אַ רונצל אויף איר פנים מעקט אָפּ באַלד.
וואו אַ קינד עס לייענט יידיש רעדט נאָר
ליכטיקער צעשיינט זיך איר געשטאַלט.

— ליבינקע, איר זיינט דאָך מיך מחיה!
פליסטערט מאַמע-יידיש אויס פאַרגאַפט.
— שוואַלבן מיינע קינדערלעך געטרייע
אַ געזונט אויף אייך: סאַ נחת איר פאַרשאַפט!...

מזל

שוין! אין שול אריין איך גיי.
קויפט מיין ברודער בלייערס צוויי
פונקט די זעלבע, פון איין שניט:
נאָר איך, האָב קיין מזל נישט.

ס'איז מיין בלייער נישט קיין לייט.
זיינער שרייבט די גאַנצע צייט;
מיינער קוים פון אַרט אַ ריר
רייטט און פאַטשקעט דאָס פאַפיר,

ברעקלט זיך: אוי ס'איז מיר שווער!
און ער קרעכצט: איך קען נישט מער!
אַלע וויילע: לאַז מיך אָפּ!
און גליטשט זיך פון מיין העפט אַראָפּ...

כאַפּ איך אים מיט פינגער פעסט:
— פוילער! יענעם בלייער זעסט
ווי ער שרייבט דאָרט ריין און שיין,
און ער טאַנצט זיך גאָר אַליין!
— אויף מיין ברודערס העפט ער פליט —
נאָר איך, האָב קיין מזל נישט!...

גִּימֵל־זִייעֵן

גימל? זין? אוי וואָס טוט מען?!
כ'לייען דאָך שוין פליגן און פליין,
און ווי נאָר עס קומט צום שרייבן
שרייב איך גימל שטאַט אַ זין.

און אַ זין שטאַט אַ גימל
כ'מאָך דעם טעות אַלעמאַל;
און ווי נאָר איך גיב אַ לייען
לאַכן אַלע אויף אַ קול.

כ'האַב אַ לעקציע אין מיין ביכל:
„ציגל-מיגל“ און איך שרייב:
„ציזל-מיזל“ לאַכן אַלע
און דער נאָמען מיר פאַרבלייבט.

„ציזל-מיזל!“ „ציזל-מיזל!“
רופט מיך יעדעס קינד און שפּאַסט
„זין-גאָיין!“ „זימל-גימל!“
לאַכט פון מיר דער גאַנצער קלאַס.

גוואלד! ווי מאך איך מיר אַ סימן?
אויף די אותיות — איך קלער,
אַז ביידע מיטן זעלבן דריידל,
נאַר איינס אַהין און איינס אַהער!

שוין! איך וויס שוין!
ס'האַט מיין ברודער
מיר דעם סימן אויפגעקלערט:
זין דרייט זיך ווי אַ פינעף
און אַ גימל — פונקט פאַרקערט!

ב ש ל ו ם

— קינד מיינס, וואָס איז דיר געשען?
ווער עס וועט דיין העפט דערזען
ווייסטו וואָס מ'וועט דיר זאָגן?
אַז דו שרייבסט אַזוי געדיכט
דוכט זיך ס'פאלט אָן שיכט אויף שיכט
דיינע אותיות זיך שלאָגן.

ס'עפנט ברייט דאָס מויל אַ חית
וואַרפט זיך אויף זיין שכן טית
גרייט אינגאַנצן אים פאַרשלינגען;
דער אַרויף און דער אַראָפּ
איין אות אויפן צווייטנס קאַפּ
פון די שורות ווילד זיי שפּרינגען.

אויף אַ מם אָן אַלף ליגט
און דעם אַלף שיעור דערשטיקט
אַזאַ ערשטע מם פון מאַמע.
און אַ וואָרט ניט מען פאַרשטייט
אַזוי שוואַרץ צונויפגעדרייט
פלאַנטערן אַלע זיך צוזאַמען.

און אזוי אומזיסט צערינט,
וויי! אזויפיל טראַפנס טינט
נאָר אין פלעקן זיך צעשפרייטן.
שרייב-זשע רייז! — פיר גלייך די פען!
אות לעם אות און זאל מען זען
שמייכלען איין וואָרט צו דעם צווייטן.

אַזאָ שיינער אַלף-בית!
וואָס ער בעט זיך: „קינד מיינס, ווייס!“
— ניט פאַרמיאוסן מען זאל אים!
ס'זענען טאַקע אזוי שייך
אונדזערע אותיות, פול מיט חן
ווען זיי שורהן זיך בשלום!...

ניאמעלע פאזיק

— וואָס אַ טאָג איך לייען בעסער
און אַ יעדער וואָרט פאַרשטיי;
כ׳בין דאָך גאַר געוואָרן גרעסער
זינט אין שול אַריין איך גיי:

וואָס איך לייען שוין אַליץ איבער!
און איך בין ערשט זעקס יאָר אַלט:
איך וועל מיינע גרויסע ברידער,
דוכט זיך, איבעריאָגן באלד...

כ׳בעט זיך מער ניט: אורי, יונה!
לייען מיר דאָס איבער, גיך!
און ס׳א מעשהלעך ס׳א שיינע
— ווען איך וויל נאָר — לייען איך.

אַטאָ לייען איך אַצינדער
פון אַ מיידעלע, פון רות:
שפילט זי זיך מיט אַלע קינדער,
לערנט זיך אין שולע גוט...

ווייס איך שוין פון אלע זאכן
וואס געשען איז אלץ מיט איר...
איין! ווען איך זאל קענען מאכן:
איר דערציילן אלץ פון מיר!...

אז איך וועל זי ווו דערקענען
— איך בין זיכער מיט איין קוק! —
וועל איך באַלד איר הענטל נעמען
„— איך בין ניאָמעלע פאַיִק!“

א וונדער-רעד

מיין עטעלע איז טאקע וויל.
איך זע, זי עפנט נאָר דאָס מויל
אויף ענטפערן דעם לערער ווען
ער פרעגט איר וואָס.
און עטעלע קען!

איך טראַכט זיך אַלץ: ווי קען דאָס זיין?
ווי הערט מען זיך אַזוי גוט איין?
כיזע עטעלע, — איך קוק אויף איר —
און אלע מאָל עס דוכט זיך מיר:
צום לערערס מויל אַלץ מער און מער
זי ציט אויס אַזאָ וונדער-רעד ...

דערפאַר זי רירט זיך ניט פון אַרט
און פאַרלירט ניט זיינס אַ וואָרט ...
כי וויל אַלעמאַל איר פרעגן: ווער?
האַט דיר געשענקט
דעם וונדער-רעד?

מרימל

— מיין שוועסטערל, ווייסט איר
איר קענט זי ניט, ניין?
זי פאלגט וואָס מען הייסט איר
און שיין איז זי שיין!

דאָס קעפל שוואַרץ לאַקיק,
דאָס נעזל — אַ מאַן,
און אויגן צוויי, — ליכטיק
ווערט ווען זי קוקט אָן...

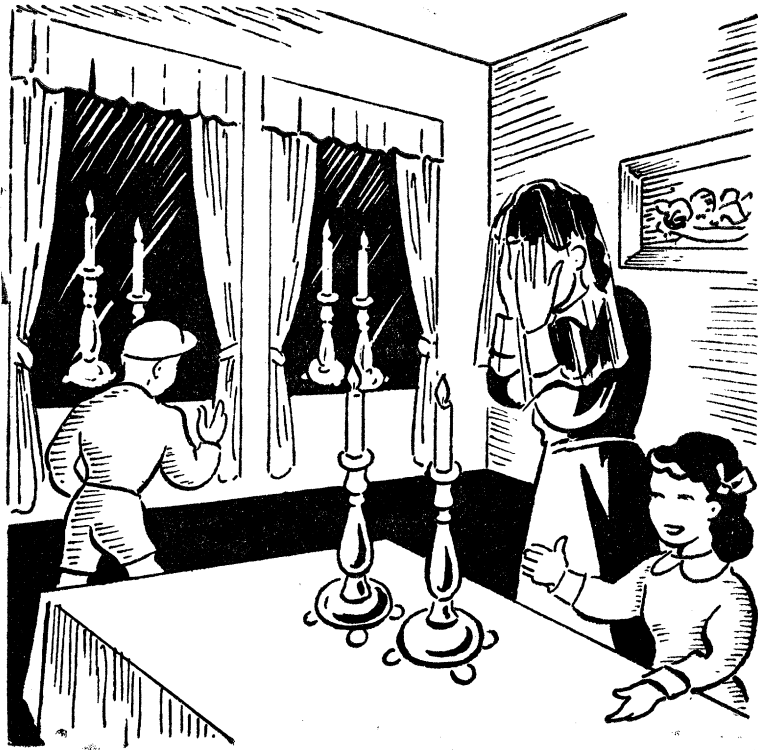
ס'אָ מרימל איז דאָס!
ווי שיין זינגט אַרויס
די לידער פון שול, וואָס
איך לערן זי אויס.

די לעקציעס איך מאַך זיך
און מרימל, וווּ?
— זי שפילט זיך, איך טראַכט זיך:
ווען הערט זי זיך צו?

און פרעג איך איר ווען שוין,
— אין שפּאַס נאָר כ'פרעג איר —
און מרימל קען שוין
נאָך בעסער פון מיר!

און זי — איז מיין שוועסטער,
נאָר מיינע, אַהאַ!
די שענסטע, די בעסטע,
נישטאָ נאָך אַזאַ!

שבת-ליכט

קינדער! קינדער, הערט אַ ווונדער!
ווער וויל זען אַ שיינע זאך?
קומט אין שטוב צו אונדז אויף שבת;
קומט נאָר פרייטיק אויפדערנאַכט...

ווי מײן מאַמע צינדט די ליכט אָן,
מאַכט די ברכה איבער זיי;
כײט אַ קוק אין ביידע פענצטער
ברענען ליכט אין לייכטער צוויי ...

טראַכט איך : ווער האַט אין די שויבן
ליכט געצונדן, ווער און ווען ?
צײל איך איבער : דריי פאַר פלעמלעך
אַט וואָס אַ פאַר לייכטער קען !

ס'איז פון צוויי ליכט זעקס געוואָרן !
כ'זאָג אייך ס'איז אַ שאַד נאַר וואָס :
ס'איז נישט אונדזער שטוב פון פענצטער
אַלע ווענט אַרום פון גלאַז ...

עטעלעם בעטעלע!...

עס וויל די שיינע עטעלע
צו זיך ניט שלאָפן גיין,
און ס'וויינט איר קליינינק בעטעלע:
— איך וויל נישט זיין אליין!

אַ גאַנצע נאַכט איך טראַכט און טראַכט:
מיין מיידעלע וווּ איז?
פאַרבלאַנדזשעט אין אַ גרויסער בעט
און בענקט נאָך מיר געוויס.

און ס'קאלדרעלע רופט: עטעלע
ב-ר-ר... קאלט איז מיר אָן דיר.
קום שלאָפן אין דיין בעטעלע
מיין עטעלע, איך פּריר!

א גרעזעלע

פרי שטייט אויף אַ גרעזעלע
אין לויטערן באַגינען;
שטעקט אַרויס דאָס נעזעלע
אַ שמייכעלע אַ גרינעם.

וואַשט זיך, וואַשט אין פרישן טוי,
אַ נויג, אַ בויג צום הימל בלוי,
אַ גוטמאַרגן! זאַגט דער זון —
און אַלע גרעזעלעך אַרום.

די זון מיטן רעגן

— ס'א ווונדער אויף וועגן :
די זון מיטן רעגן
איז חבר געווארן באנאנד.
עס רעגענען שטראלן,
די טראפנס זיי פאלן
מיט טראפנדלעך זון האנט אין האנט.

דער רעגן צו ביסלעך
אויף דיניקע פיסלעך
ער שפרינגט היין און הער אויף דער ערד.
די זון דרייט אויס גיכער
די גאלדענע טיכער,
זי ווישט אָפּ און טרוקן עס ווערט...

ווי גוט איז אַנטקעגן
דער זון מיטן רעגן
זיך דרייען, זיך פרייען אָן שיעור;
ווי גוט איז צו פילן
ווי ביידע זיך שפילן
די זון מיטן רעגן אויף דיר! ...

מ א ר ג נ

— ניאָמעלע, ניאָמעלע, זונעלע מיינס,
הער זיך איין, זאָג וואָס וועט זיין
וואָס איך זאָג דיר, וואָס איך בעט
ענטפּערסטו מיר: זיינט איז שפּעט!
— כּוועל שוין מאַרגן! טוסט אַ זאָג
מאַרגן! מאַרגן! טאָג נאָך טאָג . . .

— מאַמעלע, איך בין שולדיק, האַ?
וואָס דער מאַרגן איז אַזאַ?
יעדן טאָג פון מיר אַנטלויפט . . .
אַז ווי נאָר איך כאַפּ זיך אויף,
מעג זיין אין דער פּריסטער שעה,
איז דער מאַרגן שוין נישטאַ . . .

פרימאָרנן - פריהיינט

— זאָגט די מאַמע : ס'אָ פרימאָרנן !
זע די זון ווי ליכטיק שיינט !
לאַך איך : — מאַמע, ס'איז היינט מאָרנן ?
זאָג ווי שיינ איז דער „פריהיינט !...“

מא - מא !

וויינט זיך גיטעלע פונאנדער
און זי צאפלט זיך פון שרעק;
ס'האט מסתם א שלעכטער חלום
פונעם שלאף זי אויפגעוועקט —

האלט זי הענטלעך אויף די אויגן
און די אויגן — שטארק פארמאכט!
עפענען זיי — האט זי מורא:
פינצטער איז אינמיטן נאכט...

מיטאמאל, זי טוט אן עפן
זעט זי: ליכטיק איז אין וויג,
מיט צוויי ריינע, שיינע פלעמלעך
לויכט א לאמפ — איר מאמעס בליק...

און די טרערעלעך אנטלויפן,
שיקן באלד אויף זייער ארט
אין די אייגעלעך — א שמייכל
אויף די ליפעלעך, א ווארט:
— מא - מא !

לייזער - בייזער

כ'האָב אַ חבר, הייסט ער לייזער,
קינדערלעך, איז ער אַ בייזער!
רירט אָן זיינס אַ זאָך און באלד
מאַכט ער אַן אַזאַ געוואַלד.

נעמט ער ליאַרעמען און שרייען:
— איך וויל קיינעם גאַרנישט לייען!
מיינע זאַכן! מיינס איז מיינס!
זאַל זיך יעדער היטן זיינס!

ווי ער ווערט דאָס אַנגעצונדן!
קוקן אַלע אויף בייז ווונדער
און מען לאַכט! — ס'איז דאָך אין שפּאַס!...
ווערט ער מערער נאָך אין כעס.

אַז איך פרעג אים: — זאָג מיר לייזער,
וואָס ביסט עפעס אַזאַ בייזער?
קוקט אָן לייזער - בייזער: — איך?
איך האָב דען געבייזערט זיך?

לבנה און שטערנד לעד

(ש ט ז נ י)

שמערנדלעך:

— גוט איז אונדז, גוט איז אונדז,
גוט איז אונדז אזוי,
אין אַ ראָד, אין אַ ראָד
אויפן הימל הויך,
ליכטיק גלאַנצן
מיר און טאַנצן
ביזן מאַרגן בלוי:

— מאַמע!

לבנה!

שיין אין ראָד אַריין
קום זיך שפּילן,
שוין מיר ווילן
זער אַן דיר נישט זיין!

ל ב נ ה :

— קינדערלעך, ווונדערלעך,
שיין איז אייער שפּיל,
מי איד זיך, צי איד זיך
קומען שוין איד וויל.
נאָך אַ וויילע
און דערוויילע
שפּילט זיך רואיק שטיל!

שמערנדלעך:

— מאַמע

לבנה

שנעלער, שנעלער שנעל!
רואיק זיינען
מיר און שיינען
העלער, העלער העל.

ל ב נ ה :

קינדערלעך, קינדערלעך,
מיר פאַר אייך זאָל זיין:
ברייטער ברייט, דרייט זיך דרייט
אין לבנה-שיין.
אייליק בין איך
שווים איך, שווים איך
שוין אין ראָד אַריין.

שטערנדלעך:

— מאַמע

לבנה

ווער צו אונדז איז גלייך?

ל ב נ ה :

— גאַלדיק שיינע

קינדער מיינע

אַט בין איך מיט אייך!

(טאַנצט אַריין אינמיטן ראַד.)

שטערנדלעך:

— גוט איז אונדז, גוט איז אונדז,

גוט איז אונדז מיט דיר;

שוועסטערלעך, ברידערלעך

שטערנדלעך אָן שיעור

און צוזאַמען

מיט דער מאַמען

גליקלעך זענען מיר!

טאג און נאכט

(ט א ג ז)

ווייס און שוואַרץ,
שוואַרץ און ווייס:
טאַנצן, טאַנצן
פאַרנווייזן.

פאַר די הענט,
איינס און איינס;
דרייען, דרייען
זיך אין קרייזן.

איך אַראָפּ
דו אַרויף;
און מיר הערן
גאַרנישט אויף.

דו אַהין,
איך אַהער;
און עס קומען
מער און מער.

פֿאַר נאָך פֿאַר
נאָך און נאָך;
טאַג און נאַכט
א פֿולע וואָך.

פֿולע וואָך
שוואַרץ און ווייס;
טאַנצן, טאַנצן
מיר אין קרייז.

הערעלעך

עס קרימט די ליפן בערעלע
און ווישט זיך אָפּ אַ טרער;
— עס ווילן מיינע הערעלעך
שוין מיך ניט פּאַלגן מער.

ער גלעט זיי מיט די פינגערלעך
און בעט זיך: נו, ליגט איין!
פּאַלן לאַקן-רינגעלעך,
אין די אייגעלעך אַריין.

קעמט ער מיט אַ קעמעלע
און שלוכצט: — וואָס זאַל איך טאָן?
לאַכט פון אים אבהמעלע:
— נעם און שלאָג זיי אָן!...

מייז שיפעלע

האָב איך מיר אַ שיפעלע
אַ שייניקע געמאַכט
און אליין מיט מיינע הענט
צום ברעג פון ים געבראַכט.

לייג איך גוטע זאכן אָן
און לאַז עס שוין אַוועק.
— שווים, שווים! מיין שיפעלע
צום ישראל-ברעג.

שוועסטערלעך און ברידערלעך
וואַרטן שוין אויף דיר.
מיין מתנהלע פאַר זיי
פיר, פיר, פיר!

א גרויסע מויד

איך טו אַלץ, דער מאַמע כ'העלף,
אַז עס שלאָגט דער זייגער צוועלף
גיך צום עסן גרייט דער טיש,
נאַכדעם דאָס געפּעס צעוויש,
נעם צונויף די שטיקלעך ברויט,
כ'בין דאָך שוין אַ גרויסע מויד.
טרעפט זשע וויפל בין איך אַלט?
— — — אַ יאָר מיט אַ שפּאַלט?
כאַ-כאַ, ניין, אַ טעות גאָר
אַ גאַנצע האַנט שוין
פינעף יאָר.

א קאלדרעלע

ס'ציטערן די גרעזעלעך
נאָקעטע אינדרויסן.
בעטן זיך: אַ קאלדרעלע
ווילן מיר אַ גרויסע!

— אַ קאלדרעלע ביז הימל הויך!
בעטן זיך מיט טרערן.
— אַ בלויאינקע, אַ לופטיקע,
זאַל אויף אונדז ניט שווערן:
פון זונען שטראַלן ליכטיקע,
וועט אונדז וואַרעם ווערן!

האַרבעטטיקע טעג

די האַרבעטטיקע טעג
ניט איך קען זיי פאַרשטיין
זיי רייצן זיך? נאָרן?
פע-פע, ס'איז ניט שיין!
און אפשר אַ שפּיל?
ניט זיי ווייסן אַליין.
אַט שמייכלען זיי וואַרעם,
מען שטראַלט און מ'קוועלט.
מען שיינט אַזוי ליכטיק
ווי פּרילינג צעהעלט.
און פּלוצים — אַ שמיץ גאַר
מיט ווינטערדיק קעלט ...
אַט ברוגזט מען אַן זיך
און פּרעגט זיי: פאַרוואָס?
פאַרכמאַרעט, פאַרצאָרנט,
מיט ווינטן אַ בלאַז.
אינמיטן דערניצען —
מיט טרערן אַ גאַס ...
און שמייכלט אַ האַרבעט-טאַג
צו מיר ליכטיק, שיין:
— אין דינענקן העמדל
שפּאַצירן קענסט גיין.
קוק איך אים אַנעט: —
גלויבן דיר? ניין!

ווינטל

שלאַפט שוין ווינטעלע אַ מידער.
ס'איז פון לאַנג שוין נאכט, ס'איז שפעט.
אויסגעצויגן אַלע גלידער,
ס'איז די גאַנצע גאַס זיין בעט.

האַט ער קאָרג זיך אַנגעלאָפן,
אַנגעשטיפט זיך פאַרן טאַג?
איצטער ווילט זיך שלאָפן, שלאָפן
אויך אַפילו אויף אַ ראַג.

לויפן אויטאָס אָן, טרו-טוען
מיט אַן אימפעט וועקן אויף,
ווו-או! מען לאָזט אים גאַרניט רוען:
— ווינטל-בינטל, טאַנץ אַרויף! ...

שפּרינגט ער אויף און דרייט זיך איבער,
און אַ קאַזשעלקעלע מאַכט.
און אַ מידער פאַלט אַנידער:
— כ'קען ניט מער, אַ גוטע נאַכט! ...

די זון אין ווינטער

מאמעלע, זע, ווי געפעלט דיר?
אין אזעלכע גרויסע קעלטן
אזא פראסט און ווינט צוגלייך
און די זון באַדט זיך אין טייך?!

ניט זי הוסט, ניט זי פארקילט זיך,
ליגט זיך, וויגט זיך, אזוי שטיל זיך
אויפן וואַסערל זיך האַלט:
איז דער זון גאַר קיינמאַל קאַלט?

פראסט

— מאמע זע די מענטשן, זע נאָר
פון די מיילער גייט אַ רויך,
ס'רויכערן היינט דער און יענער
אלע, אלע און דו אויך!?

ווי-זשע זענען די ציגאַרן
אַז פון מויל אַ רויך מען לאָזט?
לאַכט די מאַמע: ס'איז אַ פאַרע,
אַט די קונצן מאַכט דער פראָסט.

וויינען שויבן

גיט אַ שיינ די זון פון אויבן
וויינען אַזש פון פרייד די שויבן
— שוין דער פראַסט
האַט נאַכגעלאָזט,
באַלד, באַלד,
באַלד, באַלד,
און עס וועט נישט זיין מער קאַלט!

ווינטער ...

איינאונצוואַנציק טעג אין יוני
ווי עס פירט זיך פון קדמונים —
איז דער ווינטער אַנגעקומען
מיט אַ ווינט און פרעסט אַזוינע.

זעט ער, ס'האַלט זיך האַרבסט אין פּאַקן
ווערט זיין אויג אים פול מיט טרערן
נעמט ער זיך אין האַרצן האַקן:
— ברודער מיינער, כ'קען דיר שווערן

אַז מיר קענען זיין אינײנעם,
כ'לאַז נישט אַפּ דײַך, בשום אופן:
האַסט דאָך נישט אין ערגעץ קיינעם
וואָס-זשע, וווּ זשע וועסטו לויפן?

— אַסור אויב איך וועל דיר — וואָסי.
כ'ווייס ניט אַז מיר זענען ברידער?
קלאַפט דער ווינטער זיך חטאתי,
קלאַפט און ס'פאַלט דער האַרבסט אַנידער ..

מײן ליאלקע

ס'איז מײן ליאלקע שוין אַ מויד
בעקלעך ראָזע, ליפן רוים,
האַט דאָס קעפל שײן פאַרקעמט
און — סע וויל נאָר אויף די הענט!

כ'האב צום ווינטער ניט קיין עצה

ס'איז די זון היינט געל פון זארגן
— כ'האב צום ווינטער ניט קיין עצה!
פייער לייג איך פון פרימארגן
און איך קען גארנישט דערהייצן! ...

האלט איך אין איין ווארפן שטראלן
ווארעמענקע, גאנצע בינטן;
ווייען ווילדערהייט, באפאלן,
און צעשלעפן עס די ווינטן ...

מאך איך ברענען שטארקער, העלער,
כימוז אַ ביסעלע דערהייצן!
קומען וואַלקנס מיר פאַרשטעלן
און אַ רעגנדל נעמט שפּריצן ...

קלייב איך שטראלן אויס די בעסטע,
שיק אַראָפּ זיי — גינגאַלד ריינער;
קומט אַ בייזער, ווייסער פרעסטל,
כאַפּט זיי אויף די שאַרפע ציינער.

ווערן קינדער שיעור געפראָרן,
לויפן גיכער אין די שטיבער :
— ס'איז די זון אויך קאלט געוואָרן,
האַט אונדז, ווייזט אויס, שוין ניט ליב מער.

ברוגזן די טעג און קערן
זיך פאַרפרי אום מיט דער פלייצע,
און איך מוז נאָך קעלטער ווערן —
כ'האַב צום ווינטער ניט קיין עצה !

ווינטן

ערגעץ אין דער וועלט אינמיטן
מיט די שטראלן הייס צעגליטע,
— אונטער הימלען פריי געבארן,
ווינט דער ווינט פון כמה יארן.

אז דער ווינט לייגט ווען זיך שלאפן
האלט ער שפעלטלעך אויגן אפן
זעט ער ווינטעלעך זיך הויבן,
טאנצן, שיטן זיך מיט שטויבן.
שמייכלט ער זיך, ס'איז א ווונדער?
זאלן זיי זיך שטיפן, קינדער!
איך בין דען געוועזן בעסער?
אויף אן ארט נישט איינגעזעסן...
הוליעט אום מזיקים מיינע
אבי אלינקע אינינעם!

און די ווינטלעך-קינדער לאכן:
ס'נעמט דער טאטע קונצן מאכן
טוט א פאך און ס'ווייען זיילן,
טוט א טראט און איבער מילן
מיט איין שפרייז ער קען אריבער.
— אונדזער טאטע איז א גיבור!
פליעסקען מיט די הענט, זיך פרייען.
און א ראד ארום זיך דרייען,
און מ'בעט זיך: טאטע, לערן
אונדז, מיר ווילן ווי דו ווערן!

מאכט דער טאטע קליינע שפרייזן
און מיט ליבשאפט נעמט זיי ווייזן
גלעט און צערטלט יעדן ווינטל;
לעבט זיך רואיק דאס געזינדל.

טרעפט אויך ווען אַ וואַלקן-אומעט
כאַפט זיי אַלעמען אַרומעט:
ווי! ווי! ווי! ווי! איז אונדזער מאמע?
— וואַנדערט ערגעץ ווי מסתמא
ענטפערט טאטע זיי אַ שטילער
און באַרויקן זיי וויל ער.
— צווישן וועלדער, ווילדע גראָזן,
זיך אין ווייטן וועג געלאָזן
נאָך די ווייסע בלויע צוויטן,
וואָס די ביימער שיטן, שיטן
שפילעכלעך פאַר אירע קינדער.

אפשר לויפט זי שוין אַצינדער
און זי יאָגט זיך, שפרינגט און קלעטערט
נאָך אַ גאַלדן בינטל בלעטער,
וואָס איז אייך אַזוי געפעלן...
אפשר בערג אַרום פאַרשטעלן
איר דעם וועג, אַהיים צו לויפן?
און זי קען ניט, בשום אופן
און זי מוז דאָרט וואַרטן, וואַרטן
אין אַ תפיסה אַ פאַרשפאַרטע...

אפשר דאָרט שוין איינגעשלאָפן?
ווי! — ווי! וויפל שוין פאַרלאָפן...
טרייסט דער טאטע זיי און טענהט
האַלט קוים זיינע טרערן איינעט,
טוליעט זיי אין אַרעמס זיינע:
— קינדער מיינע, קינדער מיינע!

איינמאל, אויסגערוטע זאטע
נעמען שפרינגען קעגן טאטן:
— טאטע זע ווי גרויס מיר זענען
ווילן מיר די וועלט דערקענען,
דארפסט שוין איצט אונדז גארניט הייסן
ווי און ווו, אליין מיר ווייסן!...

און נאך איידער עס נעמט טאגן
און ס'וויל טאטע עפעס זאגן
זעט ער, שוין, נישטאָ מער קיינער
און געבליבן איז ער איינער —

אזא עלנטער, אַ מידער
פאלט ער אויף דער ערד אַנידער.
ווער קאָן זען, און ווער קאָן הערן
זיינע קרעכצן? זיינע טרערן
גיסן זיך פון אויגן אָפן:
— אלע, אלע זיך צעלאָפן.

און די קינדער-ווינטלעך יאָגן
ווו די יונגע פליגל טראָגן
מיט אַן אימפעט זיך געריסן,
ווילן אַלדינג זיך דערוויסן
אויף איין פיסל, אין איין וויילע
און זיי פליען און זיי אַיילן
איבער ימים, איבער לענדער —

פאַר דער צייט אַזוי געענדערט
קענען מער זיך ניט דערקענען
ווייסן מער ניט ווער זיי זענען.

ניט א פנים זיי געדענקען
און זיי הייבן אן צו בענקען
ס'נעמט אן אומעט זיי באַפאַלן:
— ווו-ווו, זענען ברידער אַלע?

ווו-ווו, וויי-וויי, ווו זיי קומען
ווייען, וואַיען, פייפן, ברומען
שטורעמען זיי אָבער ווידער:
— ווו-ווו זענען אונדזערע ברידער?
וואָס זיי מאַכן, ווילן וויסן
ווילן איבערשיקן גריסן
ווילן ברודערשאַפט דערפילן
און דעם וויי אין האַרצן שטילן
און די נאַגעניש פאַרטרייבן.

נעמען זיי זיך בריוולעך שרייבן,
האַבן זיי ניט קיין אַדרעסן —
שמאַיען זיי דורך די מעת-לעתן,
און עס פליען אום די ווערטער
אומעטום, אין אַלע ערטער
נאָר אן ענטפער ניט זיי הערן.

צער און צאָרן זיי פאַרצערן
נעמען עלטער, קעלטער ווערן
ווילן וועלטן איבערקערן,
בייגן ביימער, ברעכן צווייגן:
ווו! מיר וועלן מער ניט שווייגן!
און די קרוינען זיי צעטרייסלען
זאָל מען זאָגן, אפשר ווייסט מען?

צי זיי ליגן דאָ באַהאַלטן?
ווו!! מיר וועלן אײך צעשפאַלטן!!!
און אַט נעמען זיי שוין גלעטן

און זיי צערטלען, און זיי בעטן
זיך מיט גוטן און מיט בייזן,
אַט מיט קאַלטן, אַט מיט הייסן,
ביי די גראָזן, ביי די בלומען:
— ווו-ווו, אַהינגעקומען,
האַלטן זיי נאָר אין איין פרעגן,
אונדזערע ברידער אויף די וועגן?

און עס וואָגלען אום די ווינטן
שלעפן זיך אַרום מיט בינטן
— אויף די פלייצעס, ווי די האַרבעס —
רעשטן, ברעקלעך פולע טאַרבעס
און די אייגענע טריט פאַרווייען,

ניט זיי שניידן, וואָס זיי זייען,
ניט זיי מאַלן וואָס זיי דרעשן,
וואָס זיי באַקן, ניט זיי עסן,
אונטערוועגנס כאַפן-לאַפן
קוים אַ צופּ, אַ זופּ אַ קנאַפן
און אַ שטיינדעלע אַ ליאַדע
חוזקט אַפּ פון נע ונדע:
— ווינטן, האַלט זיך נאָך אין גרויסן
כי-כי, ווער האַט אייך געהייסן? — — —

און אַ יעדער ווינט באַזונדער
איבער גאָר דער וועלט דער רונדער
הענט אין אַלע זייטן שפּרייט ער.
איינער זוכט אַרום דעם צווייטן
וויינט און וואַיעט אַבער ווידער:
— וויי, ווו זענען מיינע ברידער?
לאַנג שוין לאַנג דורך יאַרן, יאַרן
— וויי! דעם וועג אַהיים פאַרלאַרן — — —

א שטורעם אין סאָד

קינדערלעך, אפשר האָט איר אויך געזען
גלייך ווי איך, וואָס ס'איז דעמאָלט געשען
איך מיין יענעם שטורעם ביי אונדז דאָ אין סאָד?
ניין? באמת ניין? איז מיר טאָקע אַ שאַד.
נאָר מילא, פאַרפאַלן, נו וואָס זאָל איך טאָן?
איך וועל עס אייך דערציילן.
די מעשה הייבט זיך אָן:

— אין אַ טאָג —

געשען איז עס טאָקע אין אַ מיטן בייטאָג,
מיטאַמאָל האָבן זיך אַלע אין סאָד דאָ צעקלאָגט.
די גרעזעלעך גיטן און פליסן מיט טרערן
זיי וויינען און כליפען: מיר ווילן גרויסע ווערן!
מיר ווילן ניט זיין שטענדיק, שמאַלינקע, דינע,
מיר ווילן אויך, אין דערהויך ווי אַנדערע — גרינען!
מיר ווילן שוין מער, ווי ביז איצט דאָס ניט שווייגן!
מיר ווילן דערלאַנגען אַרויף ביז די צווייגן
פון אַט די קוסטן, מיט אונדזערע שפיצן!
מיר ווילן שוין מער, ביי דער ערד דאָ ניט זיצן!!
— אוי אוי אוי-אוי.

מיר ווילן נאָך וואַקסן אַרויף! אַרויף!
או-או! או-או! אַרויף, אַרויף!
זיי וויינען און כליפען און הערן נישט אויף:
אוי-אוי!

און עס האָבן זיך צעטרייסלט די רויזן-קוסטן
פולע מיט רויזן: — מיר גלוסטן! מיר גלוסטן
ברייטער און העכער די צווייגעלעך שטרעקן!
מיר ווילן ניט בלויז נאָר מיט ריחות פאַרשמעקן
מיר ווילן! מיר ווילן נאָך וואַקסן. זיך ציען
אַרויף און מיט פרוכטיקע צוויטן צעבליען!
אוי-אוי! אוי-אוי! מיר ווילן אויך פרוכטן!...

און ס'האָבן די פרוכט-ביימער פריי אינדערלופטן
געשליידערט מיט אימפעט די פירות די זיסע
אַליין פון זיך שטיקער געפליקט און געריטן
געקנאַקט מיט די צווייגן, געפאַטשט מיט די בלעטער:
— מיר ווילן צעוואַקסן אַרויף טאַן אַ קלעטער!
זיי וויינען אַלץ שטאַרקער: או-אוי! או-אוי!
מיר ווילן אויך ווערן אַזוי ווי דער אַמבו!
ווי ער! ווי ער! אַזוי הויך! אַזוי ברייט!!!

און ס'האַט דער אַמבו זיינע צווייגן צעשפרייט
אויף און אָפּ, הין און הער זיך אין וויכער צעווייט
או-אוי, או-אוי-אוי! אין אַ ראַד זיי געדרייט
און עס האָבן זיך געשמיסן די שפיצן פון זיין קרוין
איינע די אַנדערע! — שוין! מיר ווילן שוין!
מיר ווילן! מיר ווילן זיין העכער! זיין שטאַרק,
אַריבערוואַקסן דעם שפיץ פון יענעם באַרג!!!

און ס'האַט דער אַמבו זיך געוואַרפן געסאַפעט,
די רויזן-קוסטן מיט די שטענגלעך זיך געדראַפעט,
זיי פרוכט-ביימער — מיט שטראַמען געכליאַפעט,
די גרעזעלעך — מיט טרערן געקאַפעט:
— או-אוי! או-אוי! סיי גרויס און סיי קליין
אינגאַנצן סאַד — אַ ביטער געוויין:
אוי-אוי! או-אוי! אַ יאַמער, אַ קלאַג.

האַט זיך דער ווינט מיט שטורעם צעיאָגט
צווישן די פלאַנצן מיט ווילדן כעס:
— אינמיטן דערינען? אַזאַ משוגעת!
זינט ווינט איז ווינט, צווישן הימל און ערד,
איך האָב נאָך אין ערגעץ, אַזוינס נישט געהערט!
ס'איז נאָר אַ געלעכטער. אַ בושה צו הערן!
עס ווילט זיך זיי אַלעמען, אַנדערש גאָר ווערן!
דער גרעסער, די שענער!
ווי דער און ווי יענער:
ווי-אוי! ווי-ווי!!!

און דער ווינט האָט געטאָן זיי אַ ריס און אַ דריי.
צו דער ערד זיי געבויגן אַט לינקס און אַט רעכטס,
דער ווינט האָט געברומט און די ביימער געקרעכצט,
אַ רעגן געפלייצט — אַ שטורעם און... און...
איר ווילט וויסן, וואָס ס'געוואָרן דערפון?

ס'איז אַלץ פאַרבליבן אַזוי ווי געווען
ביז אויף היינטיקן טאָג.
קינדערלעך, איר קענט עס אַליין זען
אַז ס'איז אמת וואָס איך זאָג...

רעגן שרייבט

רעגן, רעגן
כיוועל דיר פרעגן:
ווי זעט אויס דיין האנט?
וויפל פענען
דיינע קענען
שרייבן נאכאנאנד?
האָסט אַוודאי
גלייכע, גראַדע
פינגער אָן אַ צאַל!
זע איך פאַלן
אַלע, אַלע
שורות מיטאַמאַל.
זאַג מיר בעסער,
וויפל פעסער
האַסטו פול מיט טינט?
ס'פלאַצן רייפן,
אַן אַן אויפהער
רינט און רינט און רינט.
דיין פאַפיר איז
גרוי קאַליר בייז
העלער, העלער ווערט;
פון דיין שרייבן,
זע איך בלייבן
טייכן אויף דער ערד ...

א רעגן גייט?

מאמע זאגט: „עס גייט א רעגן“.
פרעג איך: מאמעלע, ער גייט?
ווער זשע האט פון זיינעטוועגן
אים אזויפיל שייך גענייט?

גייט מען, דארף מען האבן פיסלעך,
און אויף פיסלעך דארף מען שייך;
בארוועס גיין איז קאלט און מיאוסלעך
און אמאל, צעשטעכט מען זיך...

לאכט די מאמע: ניין, ער פאלט זיך.
אזש פון וואַלקן?! שריי איך אויס,
א הא! א! דערפאר ער שפאלט זיך
און דאָס וואַסער רינט אַרויס...

הימל - פארב

אָפּצופאַרבן אונדזער הויז
אַרבעט טאַטע שוין אַ וואָך.
וויפל פּושקעס פאַרב שפּריצט אויס
און מען קויפט אַלץ נאָך און נאָך...

צו דערלאַנגען צום סופּיט
אוי ס'אַ לייטער שטעלט מען אויף
און דער טאַטע טריט ביי טריט
קרעכצט און קלעטערט קוים אַרויף.

וויפל מענטשן, וויפל טעג,
וויפל פאַרב און ווי אַזוי
האַט מען עס גאַר אַן איין פּלעק
אָפּגעפאַרבט דעם הימל בלוי?

פּרִי־פּרִי־נַג

ס'האַט דעם פּרילינגל פאַרגלוסט זיך
— וואָס אַ קונדס פּאַלט דאָס איין —
מיטאַמאַל ער נעמט זיך בעטן:
— מאַ; צום ווינטער כ'וויל אַריין! ...

ציטערט איבער אים זיין מאַמע,
ברעכט די הענט זיך: — וויי און וויגד!
צו דעם ווינטער ווילסטו אַצינדער?
וועסט פאַרקילן זיך, מיין קינד!

נעמט ער זיינע ליפּן קרימען:
— כ'בין דאָרט קיינמאַל ניט געווען,
איך האָב דאָך אַפילו איינמאַל
נאָך דעם ווינטער ניט געזען! ...

און עס קייקלען זיך שוין טרערן —
נו, אַ מאַמע איז זי דאָך,
וואָרנט זי אים נאָך און טענהט
לאַנג, לאַנג, ביז זי גיט אים נאָך.

און זי נעמט אין וועג אים גרייטן ...
— ווייסט ניט וואָס דער ווינטער איז?
כ'וועל דיר אויפנייען מלבושים
— וואָס פאַרדעקן ביז די פיס —

איינס און צוויי, זי הייבט אָן שטעפן
ווער האָט נאָך אזא מאַשין?
טיק-טאַק! טיק-טאַק! גלאַנצט די נאָדל
סחורה פון דעם בעסטן מין.

ס'איז דער שטאַף פון גרינע פעדים,
ניי און פריש איז דאָס געוועב
און פון אַלערליי קאַלירן,
ראָז און רויט און ווייס די קנעפּ.

און די מאַמע-פּרילינג אַרבעט.
ניט זי שלאַפט און ניט זי רוט,
און זי טראַכט דערביי אָן אויפהער:
— וועט מיין קינד דאָס פאַסן גוט!

טיק-טאַק! טיק-טאַק! ווערן פאַרטיק
בלווע, הייזלעך און אַ העמד;
— ס'איז אַ קלייניקייט צו לאָזן
אזא קינד, אוי! אין דער פּרעמד!

און אַ רעקל, און אַ מאַנטל
ס'איז דער טיש שוין איבערפולט:
— מאַמע! קלאַפט ער מיט די פיסלעך
טופ-טופ-טופ! מיט אומגעדולד.

— ס'איז גענוג שוין! מאַמע לאָז מיר!
און ער נעמט אויף גיך אַליין
אַנטאָן זיך די אַלע זאַכן:
— שוין! צום ווינטער כ'קען שוין גיין! ...

— וואָרט נאָר פּרילינגל, אַ רגע!
לאַזט די מאַמע אים נישט אָפּ

און פון פּרילינג-לופט אַ היטל
טוט זי אָן אים אויפן קאַפּ...

און זי ציט אַרויס נאָך פעדים
פון איר גאַלדיק לאַנגן שאַל
און זיין האַלדז אַרום פאַרוויקלט
מיט אַ וואַרעמינקן שטראַל...

און וואָס נאָר פאַר אירע אויגן —
וואָס דערלאַנגען נאָר זי קאָן
אין די קעשענעס זי שטופט אים
אַלדאָס גוטס זי פאַקט אים אָן...

און די קנאַספּן זע פאַרגעס ניט!
— פאַרן ווינטער מיין גרום
סיוועט אין וועג זיך שוין צעבליען
גי! און מיטן רעכטן פּוס!...

גיט דער פּרילינגל און שאַרט זיך
אַ! ס'איז גאַרניט גרינג דער גאַנג
מיט די אַלע זיבן זאַכן —
און ס'געדויערט אַזוי לאַנג.

גיט ער גיכער, גיט ער שנעלער
קוים-קוים, וואָס די ערד באַרירט,
— ששש! דער ווינטער זאַל ניט הערן
ווי איך עפּן אויף זיין טיר!...

היט זיך פּרילינגל און גיט זיך,
גענטער, גענטער, שטילערהייט:
— איך וועל באַלד אַריין צום ווינטער!
שפּרינגט ער און ער זינגט פון פּרייד.

— איך וועל שטיין אזוי און קוקן
און וועל זען ווי ער זעט אויס!
עפנט פּרילינגל די טיר אויף
און —
דער ווינטער איז אַרויס — — —

בלייבט דער פּרילינגל פּאַרוונדערט
שטייט און קוקט זיך גוט אַרום;
לאַזט זיך באַלד אין אַלע זייטן,
זוכט דעם ווינטער אומעטום:

אויף די בייטן אין די גערטנער,
אויף די ביימער אינעם פּאַרק:
— כ׳האַב זיך דאָך געיאָגט אַהערצו
כ׳בין געלאָפּן אזוי שטאַרק

אַנצוקוקן אים כאַטש איינמאַל,
ווי-זשע, וווּ באַהאַלט ער זיך?
ווייל עס קען דאָך ניט געמאַלט זיין,
ער זאָל אויסזען פּונקט ווי איך!

אַט אַ זע איך דאָך מיין בלוזקע,
מיינע הייזעלעך ער טראַגט!...
פּונקט מיין רעקל און מיין היטל
אַלץ וואָס איך — אויך ער פּאַרמאַגט!...

אוי-אוי! ווען מיין גוטע מאַמע
וואַלט עס וויסן פּריער, דאָרט,
וויפל לאַנגע שווערע שטעפּן
וואַלט זי זיך דערמיט פּאַרשפּאַרט!...

האַט זי זיך דאָס אָנגעאַרבעט!
מיך אַזויי פאַרגרייט אין וועג!
אַז אַ מאַמע נאָר זי ציטערט
באַ! אומזיסט געווען איר שרעק!...

ווער האָט אויסגעטראַכט אַז ווינטער
איז אַ בייזער, איז אַ! ... בער?
ר'איז דאָך גאָר אין מיר געראָטן,
אַזא ליכטיקער איז ער!

זונען-שיין אין זיינע בליקן
און ס'אַ וואַרעמינקע הענט;
אַזוי ליב ער נעמט אַרום מיר;
כ'האַב אים אָבער באַלד דערקענט:

כאַ-כאַ-כאַ! אויב דאָס איז ווינטער,
אַזא גוטינקער ווי איך?
לאַכט זיך פּרילינגל פּונאַנדער
— איז דאָך גוט צו שפּילן זיך ...

וואָס-זשע האָב איך פאַר אים מורא?
וואָס באַדאַרף איך נאָך דאָס אַלץ?
און ער וואַרפט אַראָפּ דאָס רעקל
און דעם שאַליק פון זיין האַלדז.

— אַ מחיה! אוי, ווי גוט ס'איז!
גרינגער, פלינקער כ'ווער אַצינד!
און אַ וואַרף אַראָפּ די בלוזקע
און דאָס העמדעלע געשווינד.

גוט איז וואָס די מאַמע זעט ניט,
ווי וואַלט זי פאַרשטאַנען גאָר,

איך זאל קענען ווערן חבר
מיטן ווינטערל, א פאָר?

און ער וואַרפט אַראָפּ די שיכלעך
און די זאַקן פון די פיס;
— זאַלן ווונדערן זיך אַלע
אַהאַ! ווער מיין חבר איז! ...

מיטאַמאָל, דערשפּירט ער עפעס
ווי אַ ווינטל, וואָס איז דאָס?
דוכט זיך ס'האַט אים אויפן פלייצקע
עמיצער געטאָן אַ בלאַז?

דרייט ער, פּרילינגל, זיך איבער
אויפן צווייטן זייט און באַלד:
פילט ער, ס'נעמט אים דורך אַ פּרעסטל
און עס ווערט אים אַזוי קאַלט ...

ווערט ער פּרילינגל דערשראַקן
און ער ווייסט ניט וואָס צו טאָן
— ברר! ... קאַלט! ער שטייט און ציטערט
און עס קלאַפט אים צאָן אָן צאָן ...

נעמט ער לויפן גיך, אַנטלויפן,
שפּירט ער עמיץ לויפט אים נאָך,
שמייסט אים מיט אַ קאַלטן בייטשל
שאַרפע ריטער: פּאָך און פּאָך! ...

— מאַ-מעע! מאַ-מעע! נעמט ער שרייען,
שפּאַלט דאָס וואָרט די לופט און פליט —
הענגט זיך פּרילינגל אָן וואָרט אָן:
— מאַ-מעע! מאַ-מעע! נעם מיך מיט! ...

פליט די מאמע אים אנטקעגן
— מאלע וואָס אַ מאַמע קען —
און זי שפרייט אויס איר פאטשיילע:
— קינד מיינס, וואָס איז דיר געשען?

שעמט ער זיך, וויל נישט דערציילן
און ער אַטעמט אַזוי שווער;
פלוצים וויינט ער זיך פונאָדער:
— כוּויל שוין ניט צום ווינטער מער !!!

א סוכה-שפיר

א קינד:

אלע קינדערלעך וואָס ווילן
אין אַ סוכהלע זיך שפּילן
קומט אַהער און קוקט זיך איין:
וועט איר אויך אין שפּיל אַרײַן.

6 קינדערלעך:

(שמעלן זיך אויס אין אַ חית)
צו צוויי קינדערלעך דריי רײען
אַט ווי אין אַ חית מיר שטייען
איינס אין איינעם ווערן ווענט,
פלעכטן אויס אַ דאָך פון הענט.

2 קינדערלעך:

(קעגנאיבער דער טיר)
מיר צום טיר צו, קעגנאיבער
הייבן אויף די הענט אַריבער
צווייגלעך, בלעטעלעך אַ סך
און עס ווערט אַ גרינער דאָך.

א פיצל קינד: (קומט אן)
ס'איז היינט פריילינג, ס'איז היינט סוכות?
שטיי איך, גיי איך און באקוק עס;
ס'איז א פריילינג סוכה, פייך!
גיי איך מיר אזוי אריין.

א ל ע : (זינגען)
זינגען שפרינגען מיר צו ביסלעך,
ס'איז א סוכהלע אויף פיסלעך,
ליכטיק, פול מיט זונען-שיין:
א גוט יום-טוב זאל אונדז זיין!

שמחת תורה

אין הקפות מיר דרייען זיך, דרייען
מיט דער תורה מיר פרייען זיך, פרייען;

טאנצן און זינגען,
הייבן זיך, שפרינגען:
טראָט נאָך טראָט —
אין קאַראָהאַד.

יום-טוב שמחת תורה אַצינדער,
פאָנען מיט ליכטעלעך טראָגן די קינדער;

הויך אויסגעצויגן,
היז-הער זיך בויגן,
טראָט נאָך טראָט —
אין קאַראָהאַד.

טאַטעס נעמען לחיים צו-ביסלעך,
יינגער, גרינגער ווערן די פיסלעך;

הייבן זיך, טופען
האַפען — הופען,
האַפ - האַפ - האַפ —
אין קאַראָהאַד.

וועלכער יום-טוב קען זיין נאָך גרעסער,
וואָס קען זיין נאָך שענער און בעסער!

און אלע מענטשן,
ווינטשן זיך, בענטשן,
גוטס ביז גאָר —
זאָל זיין אַ גוט יאָר!

א פייגעלע אויף דראַטן

צווישן שפיצן סלופעס, הויכע,
איינס פון אַנדערן אַפגעטראַטן,
וואָ אַ ריז קען נישט דערגרייכן —
גיט אַ פייגעלע אויף דראַטן.

אונטן יאָגן זיך די באַנען,
ס'לויפן גאַנצע קאַראַוואַנען;
ס'קלינגען שווערע שטאַבעס קייטן
און וואַגאַנעס איינס אין צווייטן.

ס'קלאַפן רעדער! — פאַרן, פאַרן!
ס'הילכן דורך לאַקאַמאַטאָרן
טראַסק און טרייסל צום פאַרטויבן
אַז עס ציטערן די שויבן.

און דאָס פייגעלע העט אויבן
אַזאַ פיצעלע, אַ דרויבל
פון די דראַטן קוקט אַרונטער
שפרייזט און שפרינגט און זינגט זיך אונטער:

— ציף-ציף און אַ דריי זיך איבער,
אויף אַ צווייטן דראַט אַריבער
מאַכט אַזעלכע קונצן-קרייזן:
— ציף-ציף, ווער קען דאָס באַווייזן?

ניאמעלע שפילט אין שאך

ס'האט א קינד זיך אויסגעלערנט
שפילן גאר א נייע זאך;
קינדערלעך, איר מעגט עס הערן
ניאמעלע שפילט דאך שוין אין שאך!

ליגט די שאך-ברעט אויסגעצויגן —
קעסטעלעך, קאלירן צוויי;
עס נעמט שווינדלען פאר די אויגן
ווען מען קוקט גאר לאנג אויף זיי ...

גלייכע, שטייפע אין די רייען,
די פיגורן אויסגעשטעלט:
איינער קעגן צווייטן שטייען —
צוויי ארמייען אויפן פעלד.

א! אין שאך! דאס צו באווייזן!
סיניט א שפיל אזוי זיך גלאט.
מע דארף וויסן ווי עס שפרייזן,
קעניג, קעניגין, סאלדאט.

קעניגן שפרייזט איבער גאסן,
אין דער ברייט און אין דער לענג;
קעניג גייט זיך אום געלאסן,
ער — דארף היטן זיינע גענג ...

אויף זיין יעדן טראט מען לויערט
פון דעם אנדערן קאליר,
איז ער וואך מיט אויג און אויער,
פארזיכטיק מיט יעדן ריר.

פערדל שפרינגט אין אלע זייטן,
ס'לויפט דער לויפער דיאגאנאל,
קוקט דער טורעם פונדערווייטן
אומגעריכט נישט טאן א פאל ...

טראכט ער: — ווו זיך איצט פארנעמען
אין דער לענג צי אין דער ברייט?

וּוּ אַ בעסער שפּרייז טאַן קען מען,
און צי אויפן „וועג“ ווער שטייט?

די סאַלדאַטן וווּילע יאַטן
שאַרן זיך נאָר ווייסן בלוז;
מיט אַ טריטעלע אַ גלאַטן
נאָר איין קעסטעלע פאַרויס...

דאַרף מען האַבן גוט אינזינען
וואָס אַיעדער איינער מעג,
און פאַר זיך אַליין געפינען
אַלעמאַל דעם בעסטן וועג.

טאַמער מאַכט מען נאָר איין טעות,
שטאַרקט זיך באַלד דער צווייטער צד.
אַט-דאָ קעגנאיבער וווּ עס
שטייען אַלע אויסגעשטאַט ...

קעניג, קעניגן און לויפערס,
ווי ביי אים דאָ, גלייך אין צאַל.
טאַמער טראַכסטו ניט אָן אויפהער
פאַטערסטו אַלץ מיטאַמאַל...

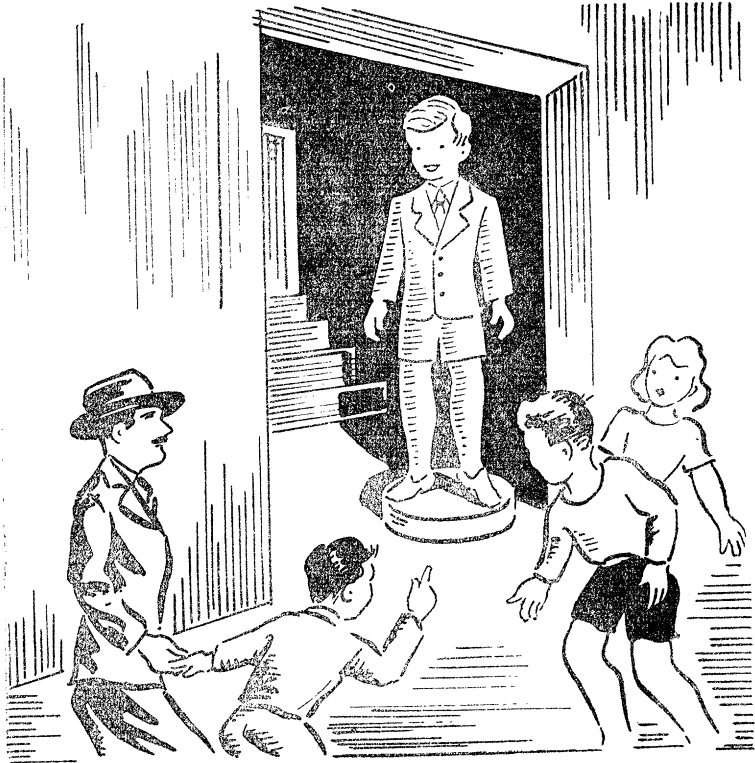
פאַלט דער קעניג, — אוי חלילה!
קען שוין מער קיין שפּיל ניט זיין.
און אַיעדער פון די שפּילער
היט און האַלט זיין קעניג איין ...

שפּילט ער ניאַמעלע מיט אַ סדר
אויפן שאַך-ברעט קוקט און טראַכט;
ביו ער רירט אָן וועמען, איידער
נאָך אַ וואַסער גאַנג ער מאַכט.

קען ער זיצן זיך און קלערן.
רופט אים עמעץ — הערט ער ניט,
און ער הייבט נישט אָן צו ווערן
פונעם שווערן שאַך-שפּיל מיד.

ניאַמעלע שפּילט דאָך שוין מיט גרויסע
און אויך אַלעמאַל — כמעט —
מיט נצחון שרייט ער אויסעט
צו זיין קעגנער: שאַך און מאַט!!!

א יינגעלע פון גיפס

אין אן אנצוגל, א שניפט,
שטייט א יינגעלע פון גיפס:
אין אן אפן ברייטער טיר
און פון ארט זיך נישט א ריר.

דרויסן טומלט זיך, ס'א רעש:
— ס'איז אין סאמע צענטער גאס —
היז און קריק מען יאגט, מען גייט
און ער שטייט זיך, שטייט און שטייט...

האט ער שטענדיק ריינע הענט,
איז זיין קעפל גלאט פארקעמט
און די שיכלעך אזוי ריין
אז ס'א שאד מיט זיי צו גיין...

ווי זשע נעבעך האלט ער אויס?
נישט ער קען א לויף ארויס
כאטשבי אויפן טראטואר
און ער — שמייכלט נאך, דער נאר!

לאַנגע הויזן

כיבין מיין ברודערל מקנא,
שוין, ער ווערט שוין היינט אַ גרויסער.
וואָס איז בעסערס נאָך פאַראַנען
ווי זיך אַנטאָן לאַנגע הויזן?

מיינט איר אפשר ווייל ס'איז ווינטער
און עס רעגנט זיך צו ביסלעך,
פרעסט און ווינטן און ס'איז קאַלט מיר
אין די אָפּגעדעקטע פּיסלעך?

ניט געטראָפּן, בשום אופן,
באַ! וואָס קען די קעלט מיר אַרן?
אַז מען הייבט נאָר אַן צו לויפן
ווערט אין שפּיל באַלד אַזוי וואַרעם.

נאָר וואָס טוט מען צו די בלאַטעס
שראַמען, ראַצן, רק זיך ציען,
נאָר ווי דווקא אויף צו להכעיס
צו די אויסגעשטאַרצטע קניען.

טרעפּט, איך שטיי שוין מיט דער טעקע
גרייט אין שול אריין צו פליען,
שרייט די מאמע: — זע ס'א פלעקן,
גיכער, וואָש זיך אָפּ די קניען!

אדרבה, ביי אַ גרויסן
ווער זעט ס'אַראַ קניען האָט ער?
אַנגעטאַן זיך לאַנגע הויזן,
און שוין! אַ מחיה, פטור! ...

בײַנל

ס'האַט בערעלע פאַרעקשנט זיך,
אַ כליפע און אַ וויין:
— ניין און ניין! ער קאַן אַזוי
אין שול אַרײַן ניט גיין;
יעדער בייגל האַט אַ לאַך,
ווייל ער בייגל נאָך און נאָך! ...

לייגט טאַטע אים אין קעשענעס,
די מאַמע אין דער טעקע פול:
— אַט אַזוי אַ, בערעלע?
נר, גיי שוין, גיי אין שול!

נאָר ער כליפעט: ניין און ניין;
ניין און ניין, ער קאַן ניט גיין.
יעדער בייגל האַט אַ לאַך,
ווייל ער בייגל נאָך און נאָך! ...

טוט מען אים אויף אַרעמס אָן,
אויף אַקסלען עפּאַלעטן אויך,
בייגל, בייגל, איינס אויף איינס,
ווי אַ פּיראַמיד הויך, הויך
לייגט מען אויף זיין קאַפּ — אַ קרוין.
— נו, שוין, בערעלע, שוין, שוין?

קוקט ער, קוקט ער, קוקט זיך איין:
— ניין און ניין, עס קאַן ניט זיין.
דאַ, אַט דאַ, אין אַרבל-לאַך —
נאָך אַ בייגל קאַן אַריין! ...

אן איי! ...

טאָג נאָך טאָג, אין זעלבער שעה,
שרייט אַ הון אויס: קוואַ-קוואַ-קוואַ!
קוואַ-קוואַ-קוואַ — אַן איי איז דאָ!

— קוואַ-קוואַ, קוואַ-קוואַ, הערט ניט אויף
אויף אַ קעסטל שפּרינגט אַרויף
רופט איבערן גאַנצן הויף:

— קוואַ-קוואַ-קוואַ, אַ ניס, אַ ניס!
הערט און זעט, ס'איז רונדיק, ווייס;
קוואַ-קוואַ-קוואַ, אַ האַ, ס'אַ שפייז!

קוואַ-קוואַ-קוואַ, אַט ליגט אין נעסט
אַן איי, אַן איי, קומט טרינקט און עסט
און באַקט אויס קיכעלעך פאַר געסט!

קוואַ-קוואַ-קוואַ! דריי וואַכן בלויז
זען איך זיך און וואַרעם אויס,
קומען הינדעלעך אַרויס!

קוואַ-קוואַ-קוואַ און וויי, און וויי!
קוואַ-קוואַ הילכט אַפּ הון-געשריי:
— גוואַלד! איך האַב געלייגט אַן איי! ...

האַז מיט האַז

קאַפּ צו קאַפּ און האַז מיט האַז
קוקן זיך מיט רוגזע אָן:
— כּוועל דיר ווייזן וואָס איך קאַן!

און אַ שפּרונג אַרויף-אַראָפּ,
מיט די שנאַבלען פּיק אין קאַפּ,
און מען לאַזט זיך שוין נישט אָפּ.

איינגעפלאַכטן, פּיק און פּיק,
אין די קעפלעך פליק און פליק,
פעדערלעך מיט הויט אַ שטיק.

לויפט אַ הון אום קוואַ-קוואַ-קוואַ!
גוואַלדינקעס, וואָס טוט זיך דאָ?
קוואַ-קוואַ, אַזאַ בייזע שעה!

נישט איר ליידט אין הויף דאָ נויט,
נישט אייך פעלט אַ ברעקל ברויט
שלאַגן זיך פון העלער הויט?!

רייסן זיך נאָר האַט אין זין,
קוואַ-קוואַ, ווי אַ הון איך בין;
איר פאַרמיאוסט אונדזער מין!

א קו און א הינדל

שטויסט א קו איר גרויסן קאפ
צו א הינדל ביז אראפ:
— זע ס'א עמער מילך איך גיב
מו! מיך האט מען טאקע ליב!

קוואַ-קוואַ, קוואַ-קוואַ, לאכט די הון,
קוואַ-קוואַ, ווער ווייסט נישט דערפון?
נישט דו גיסט אזוי זיך בלויז
נאַר מען מעלקט פון דיר אַרויס
און נישט איינמאַל טוסט א שטויס
און דו גיסט אינגאַנצן אויס...

זעסטו איך, כאַטש איך בין קליין,
מיינע אייער כ'גיב אַליין
און איך שריי אַזש אויס פאַר פרייד:
— קוואַ-קוואַ! עסט געזונטערהייט!

א הינדל

ס'האט א הינדל אין א טאג
אויף איר מול זיך געקלאַגט :
— פריי און הויך א פליגל פליט
און פאַרוואַס קאָן איך דאָס ניט ?

פוך און פעדערן האָב איך מער
איז פאַרוואַס-זשע בין איך שווער ?
איך האָב אויכעט פליגל צוויי
און וואָס טו איך אויף מיט זיי ?

כיטו אַ הייב זיך און אַ לויף,
כיוויל אַ פלי טאָן העט-אַרויף;
כיפאַטש מיט פליגל, נאָר אומזיסט :
כיבלייב אויף אייגן בערגל מיסט.

פון אַ וואַרעם נעסט אַרויס,
ווי אַ פייגל כ'פיק זיך אויס,
כ'שאַרף מיין שנאָבל דין און לאַנג,
נאָר עס טרילט נישט קיין געזאַנג.

ניט קיין הויכן מיר באַשערט —
כ'בין געבוירן ביי דער ערד.
האָב איך גרויסע פליגל צוויי
און —

און אין קוטשע לייג אַן איי ...

קאטשקעלעך און הינדערלעך...

קוואַקעט אויפן הויף אַ הון:
— קוואַ-קוואַ! וואָס וועט זיין דערפון?
קאטשקעלעך און הינדערלעך
זיינען מיינע קינדערלעך.

ס'איז אַ ברכה, צי אַ שטראַף?
איך בין דאָך אַ מאַמע-עוף
נישט דערטרונקען, נישט דערעסן,
און כ'בין טאָג און נאַכט געזעסן

ברייט צעפליגלט אויפן נעסט
אויסגעהיט פון ווינטן, פרעסט,
און געוואַרעמט כ'האַב די אייער;
זענען זיי מיר אַלע טייער!

האַב איך קינדערלעך אַ סך
און כ'קען נאָר איין הינער-שפראַך,
ווי אַזוי זשע זאָל איך קענען
קאטשקע-לשון גאָר באַנעמען?

פאך אהין און פאך אהער.
אזא מאמע זיין איז שווער.
קוואַ צי קוואַ — ווי זאל איך ריידן?
אז איך האב דאך ליב זיי ביידן? ...

און זיי זענען פארט ניט גלייך.
ס'ציט די קאטשקעלעך צום טייד!
הינדלעך באַדן זיך אין זאמדן:
ווי-זשע פיר איך זיי באַנאַנד דאָ?

א רויזן-משפחהלע

א ראָזע רויזן-ביימעלע
מיט רויזן דריי האָב איך:
א באַבעלע, א מאַמעלע,
א קינד אין גרינע שיד...

ס'איז דריי טאָג אַלט די באַבעלע
די מאַמעלע ערשט צוויי,
ס'איז היינט געבוירן קינדעלע
און אַלע שמעקן זיי.

איצט קומען נאָך די אייניקלעך:
די קנאַספּן ווערן לויז,
און פון די גרינע וויקעלעך —
וויקלען זיך אַרויס.

א רויזעלע, אַ רחלע
— איך רוף ווי מיר פאַלט איין:
א רויזן-ראָז משפּחהלע,
— בליט אין שטוב אַריין! ...

א פאלמע

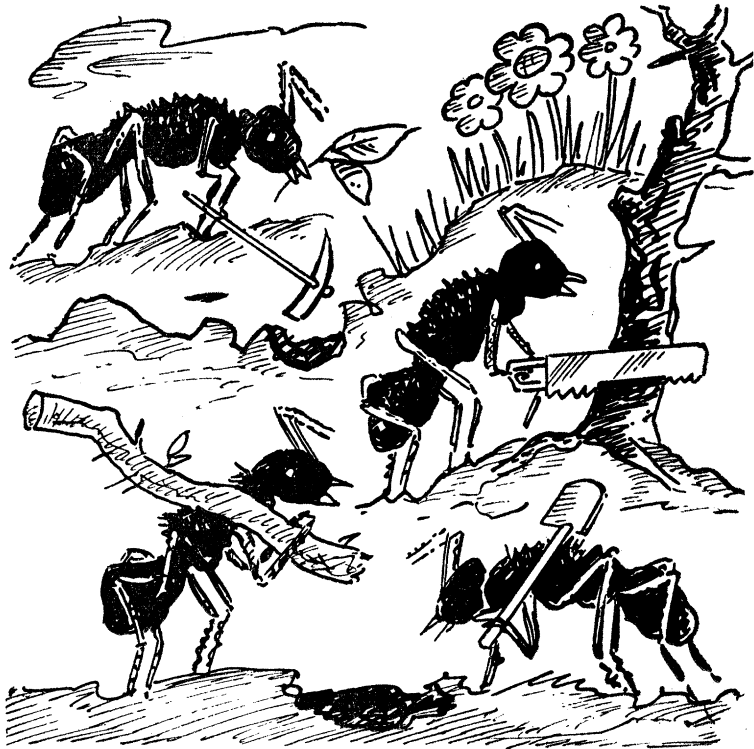

שטייט א פאלמע פול מיט הענט
פינגער אזויפיל ...
ווען איך וואלט אזוי געווען
וואלט איך מיט זיי געשפילט:

מיט איין פאַר הענט — אין קייקעלעך,
מיט איין פאַר הענט — אין זאַמד,
מיט איין פאַר הענט — אין פייקעלעך
כיוואַלט פויקן נאַכאַנאַנד.

מיט איין פאַר הענט — אין דאַמינאַס,
מיט איין — אין פלאַסטילין;
און וואָס טוט די פאַלמע, וואָס?
— וויגט זיך הער און היין...

מוראשקעם

מיר ארבעטן, מיר ארבעטן
איעדער וואס ער קאן.
מיר ארבעטן, מיר ארבעטן
א היים מיר גרייטן אן!

אַ דרויבעלע, אַ ברעקעלע
צום עסן און צום בוי,
אַ בלעטעלע, אַ שטעקעלע
אַלץ טראַגן מיר אזוי.

מיר אַרבעטן, מיר אַרבעטן...

מיר מיען זיך, מיר ציען זיך
מיט ווייכע שטילע טריט;
מיר דרייען זיך, מיר גייען זיך
מיר ווערן גאַרניט מיד.

מיר אַרבעטן, מיר אַרבעטן...

אין שורות גלייך, פאַרויס! פאַרויס
מיר ווייסן ניט פון שרעק;
און טראַט נאָך טראַט מיר טרעטן אויט
אַ נייעם פרייען וועג.

מיר אַרבעטן, מיר אַרבעטן...

פאַר טירן און פאַר טויערן
מיר שטעלן זיך ניט אָפּ;
מיר קלעטערן אויף מויערן
און פאַלן נישט אַראָפּ.

מיר אַרבעטן, מיר אַרבעטן...

א בערגעלע, א גריבעלע
— מיר בלייבן קיינמאל שטיין,
נאָר רונד אַרום מיר קרייזן אום —
נאָר גיין און גיין און גיין.

מיר אַרבעטן, מיר אַרבעטן
אַיעדער וואָס ער קאַן.
מיר אַרבעטן, מיר אַרבעטן
אַ היים מיר גרייטן אָן!

צום טייכעלע

— וואָס לויפסטו קליין טייכעלע?
וואָס איילסטו זיך, וווהין?
ס'איז אויסגעבעט דיין בעטעלע
דאָ, ווייך און פריש און גרין.

די ביימער קוקן דיר געטריי
אין אייגעלעך אַריין
צי פעלט דיר עפעס טייכעלע
זאָג, וואָס דו רוטסט נישט איין?

אַט האבן דיינע טריטעלעך
מיט אימפעט זיך צעלאָזט;
צי אפשר ערגעץ, דאַרטן ווייט
אַ חברל דו האָסט? ...

און ווילסט אים שוין וואָס גיכער זען
און שווימסט מיט אַזאַ שטראָם
אַט וועסטו מיט די העגטעלעך
אים געבן באַלד: שלום!

ליקוי-חמה

אין א מיטן טאג א העלן
מיטאמאל איז אנגעשוומען
די לבנה, פון דער נאכט איז
צו דעם טאג צו גאסט געקומען.

אנקוקן די זון איר שוועסטער
בענקט זי שוין פון כמה יארן,
טראגט איר ליכטיק שיינעם פנים
פון אמאל נאך אין זכרון...

בלייך און מיד פון דער נסיעה
ציט זיך צו די הייסע שטראלן
נענטער, נענטער און מיט ליבשאפט
צו דער זון איז צוגעפאלן...

הילן ביידע זיך אין נעפל
און ארום א ראד א רונדער;
דורך די טונקעלע ברילן זעט מען
אט דעם ליקוי-חמה ווונדער.

ביז...

— כ'ווייס גאַרנישט וואָס מיט מיר איז?
אַלצדינג איז ביי מיר נאָר ביז —
ביז איך קריג אַ וואַסער זאָך
טראַכט איך פון דעם, טראַכט און טראַכט;
ביז איך קריג — אַ פרייד אַזאַ
און דערנאָך איז מיר שוין: באַ! ...

„אוי אַ פילקע!“ כ'האַב געטראַכט,
און אַז מ'האַט עס מיר געבראַכט
האַב איך זיך אַ שפּיל געטאַן
און שוין! — כ'קוק עס מער נישט אָן ...

„אי אַ טריציקלעט! איי-איי!“
מיט אַזעלכע רעדלעך דריי
וואָס עס שטייט און פאַלט נישט אום,
ווען איך האָב עס — אומעטום
וואַלט איך דאָך, איך וואַלט געוויס
אַרומגערעדלט אויף אים ביז —
ביז, מען האָט עס מיר געקויפט
און —

ס'וואַלגערט זיך שוין אויפן הויף ...

איצט פון אן אויטעלע איך קלער
ווען איך האב אזא ווי ער
זי דעם שכנס יינגל האט,
— אזוי ברייט איז יעדער ראָד
— און נישט דריי רעדער נאָר פיר
אי! ווער וואָלט זיין גלייך צו מיר?

וויל איך וויסן ווי עס איז
ביי די גרויסע, אויך אלץ ביז? ...

וויג-ליד

(אין מדינת ישראל)

שלאף און שמייכל קינד מיין טייערס,
אונדזער הימל ווערט שוין בלאַ;
ביסט געבוירן שוין אַ פרייער,
אין אַ מזליקער שעה.

פעסט און זיכער איז דער באַדן
וואו עס שטייט דיין וויג אַצינד,
וואָס דיין טאַטע-מאַמע האַבן
אויסגעלייזט פאַר דיר, מיין קינד.

וואָסער פליסט אויך שוין צום נגב,
נייע היימען בויען זיך,
נייע פענצטער, יעדע רגע
שיינט אויף העלער אונדזער ליכט.

זינגען שוין גאַר נייע לידער
נ'אונדזער טאַל, אויף אונדזער באַרג,
דיינע גרויסע שוועסטער, ברידער:
— וואָסן זאַלסטו גרויס און שטאַרק!

אױענדיא גענעראל פאז

אונדזער הויפשטאָט בוענאָס איירעס
געבט אַרום די לענגסטע גאַס,
און פון אַלע ברייטער, פרייער איז:
די אױענדיא גענעראל פאז.

וויקלט זיך דער זון אנטקעגן
דאָ אראָפּ און דאָ אַרויף;
אַלע ברעגן פון די וועגן
שליסן זיך מיט איר צונויף...

גלאַנציק גרינע גרעזעלעך זאַטע
הייבן זיך פון יעדער זייט;
שמייכלט דער אַספּאַלט אַ גלאַטער —
„פאז“ — איז שלום דער באַדייט!...

צוימען-סלופיקלעך אינמיטן
ציען זיך די גאַנצע לענג,
טאָג און נאַכט געטריי זיי היטן
ס'זאָל נישט ווערן דאָ צו ענג.

פאַרט מען אויף איין וועג אַהינצו
אויפן צווייטן העלפט צוריק;
שלום גיט אנדז די פראַווינג און
האַנט אין האַנט — אַ ווייסע בריק...

שפּרייט פּונאַנדער ווייסע אַרעמס
אַרום שטאַט די לענגסטע נאַם
גריסט אַ יעדן: שלום! שלום!
די אַווענידאַ גענעראַל פּאַז.

טביה דער מילכיסקער

טביה:

(פארט אן מיט א וואַגן און מילך־קאנען)

ווי עס הייבט נאָר אָן צו טאַגן
יאָג איך מיט מיין פערד און וואַגן,
היין און דער, גאָס איין, גאָס אויס,
וויאָ! די שטאַט איז אזוי גרויס!

— כ'שטעל זיך אָפּ פאר אַלע טירן
אַלע קונים כ'דארף צעפירן
קעז און פוטער, מילך אָן שיעור
יערער איינער וויל וואָס פריער.

(שרייט)

העי, העי! שטייט אויף! ווער וויל קויפן?
פעפערס! נאָכדעם דארפט איר לויפן
און איר יאָגט זיך נאָר און יאָגט
— רק עס איז אייך קורץ דער טאַג!

(שרייט העכער)

טביה! טביה דער מילכיסקער!
ווער וויל מילך און פוטער ווער?
פוטער פון היינט אינדערפרי,
מילך אָט נאָר וואָס פון די קי!
וויאָ!!!

(עס לויפט אן א מיידעלע)

א גוטמאָרגן, טביה גוטער,
כ'וויל א שטיקל פרישע פוטער
ברויט מיט פוטער, זאָליך כ'באָשיט
עסט מיין קינד מיט אַפעטיט.

א יינגעלע:

(מיט א מילד-טאם)

ס'קען די מאמע איצט נישט קומען
מיט די קינדער איז פארנומען
נאך זי וואָשט און ראַמט און קאַכט.
טביה, נאָך אַביסל. נאָך! ...

(ס'לויפט אָן מיט אימפעט אַ מיידעלע)

— טביה מילכיקער, טביה ליבער,
לאָז מיר אָן קיין מילך נישט איבער,
נישט מיר אָן דאָס טעפל פּול
גיד — מיין קינד דאַרף גיין אין שול.

(נאָך איינע מיט אַ טענה)

מיר גיב סמעטענע, אַ קעזל
דוכט זיך האָסט אָן מיר פאַרגעסן.
כ'קויף ביי דיר אַזוי פיל יאָר
און דו, דו פאַרגעסט זיך נאָר!

(אַ מיידעלע לויפט אָן מיט געפילדער)

טביהנקע, אוי גוואָלד געשריען
כ'דאַרף די מילך נאָך איבערבריען
און מיין פּיצל רייסט זיך, שרייב,
האַב רחמנות, זיי אַ לייט! ...
טביה, נו, נו! ריר זיך דאַרטן,
ס'קען מיין קינד שוין מער נישט וואַרטן.
הערט אַ מעשה, אַזאַ זאָך,
ס'עפט שוין נישט אַ גאַנצע נאַכט.

אלע:

טביה, ביסט נאָר טויב געוואָרן?
גוואָלד! מיר ווערן דאָ פאַרפראָרן
אַזאַ וועטער קאַלט און נאַס
ווער קען שטיין נאָר אויף דער גאַס?

טביח:

גומער וועמער, שלעכטער וועמער,
איך מאך פופצן קילאמעטער,
טרייב דאס פערדל, יאג אוך פאר,
וויאזויא! דאס קען טביח נאך ...

(איינע קאלופעט דערווייל פון קעזל און עסט)

— אי, ס'א קעזל! אן אנטויקל!
כ'וועל פארזוכן נאך א שטיקל
אין מויל אריין אליין עם פאלט
אזי — שוין אויפגעגעסן באלד ...

עטלעכע פארצמאל:

(שטופן די הענט אין וואגן)

לאז, מירן אליין זיך נעמען,
דו וועסט אלעמען ניט קענען
געבן אלצדינג, סיי ווי סיי
און געווינסט נאך צייט דערביי ...

איינע:

(דערשרעקט זיך)

ס'וועט פאר מיר שוין גארניט בלייבן.

(אויף א קול)

טביח! אוי, וואס לאזט איר קלייבן,
משעפען מיט די הענט? עם איז
ניט היגעניש ... פוי, ווי מיאום!

טביה:

(מיט כעס — אַרבעט די גאַנצע צייט —
קען זיך קיין עצה נישט געבן)

— נו, אַ מעשה ווייַאָ אַ מעשה!
אפשר זאָל איך זיך צערייסן?
הערט נאָר, זעט נאָר ווי עס ברענט
וואָס ושע, איך האָב דרייצן הענט?

אַ יונגעלעך:

(כאַפט אַ קוק אויפן זייגערל)

— אַוואָ! ס'איז מיר שפּעט געוואָרן,
כ'דאַרף נאָך צו דער אַרבעט פאַרן
מיטן טראַמוויי אַזוי ווייט;
טוט אַ טובה, כ'האַב קיין צייט.

אַ מיידעלעך:

(מיט אַ היפשע ליאַלקע, וואָס
האַלט אַ ברויטל אין הענטל)

— ביסט אַ טאַטע? זאָג אליין נאָר
טביה, האָסט אַ האַרץ אַ שטיין נאָר
זע, מייך קינד איז דאָר און קוואַר,
ווייל עס הונגערט, נאָר דערפאַר.

טביה:

— ווייַאָ! וואָס זיינט איר מיך כאַפּאַלן?
איינער הינטערן צווייטן — אַלע!
גיכער, שמעלט זיך אויס אין ריי
און כ'צעטייל אייך, איינס און צוויי...

א פאר מוידעלעך:
— רייט, רייט, ווידער רייט
אַט אזוי אַ נאַר מיר שטייען.

איינע:
כ'האַב שוין ניט קיין כוח מער
נו שוין טביה, גיב אהער!

טביה:
נאָ דיר מילך אַ פערטל ליטער,
נאָ דיר סמעטענע, נאָדיר פוטער:
נאָט אייך אַלעמען, נאָט, נאָט!
טרינקט און עסט זיך אָן צו זאָט...
(צוויי קוגים, נאָכן קויפן, שטעלן זיך שמועסן)
וואָס זשע מאַכט עפעס ס'געזינדל?
און דיין הענדל און דאָס הינדל,
לייגט זיך טאַקע אַלע מאָג?
(די צווייטע הייבט איר פעקל)
— אוי ווי שווער, קוים וואָס איך טראָג...

טביה:
פריער איילן זיי סבנות!
(קרימט נאָך)
„טביה גיבער! האָב רחמנות!“...
ווי מען בעט זיך און מען שרייט,
נו, אַצינד האָט איר שוין צייט?

שוין! שוין ליידיק אַלע קאַנען
וויאַ מיין פערדל, וויאַ סון דאַנען
וויאַ צוריק אין דאָרף אַרײַן
מ'דאַרף דאָ מאָרגן ווידער זיין!

וויץ! וויץ!!!

(אלע באגלייטן אים מיט די איינגעקויפטע
זאכן אין די הענט. — זינגען אין כאר)

טביה מילכיקער, טביה גוטער,
פאָר און ברענג אונדז מילך און פוטער
און פון אַלדאָס גוטס שוין גרייט:
פאָר און קום געזונטערהייט!

ר"נ בעומר

(ר' עקיבא און קינדער וואָס טוען די אלע פאַרשיידענע
גאַרטן- און פּעלד-אַרבעטן)

ר' עקיבא:

— אַ, קינדער, וואָס טוט איר אזוי פרי אין גאַרטן
איר שפּרייזט און רייסט און איר שפּרינגט פון בייט צו בייט.

קינדער:

— די גרינסן די בעסטע פון אלערליי סאַרטן
מיר פלעכטן, מיר מאַכן אין בינמטעלעך גרייט.

ר' עקיבא:

זאָגט קינדער וואָס קלעטערט איר הויך אויף די ביימער
איר קנאַקט מיט די צווייגן, איר שפּרינגט און איר רוישט?

קינדער:

— מיר רייסן די צייטיקע פרוכט פאַרן עומר
מיר קלייבן, מיר פילן אַן אַ קויש נאָך אַ קויש.

ר' עקיבא:

— ווי פריילעך ס'צעטרענגן זיך אייערע קלאַנגען
אויף פעלדער איר בייגט זיך אַראָפּ און אַרויף?

קינדער:

— מיר שניידן די ערשמע, די גאַלדענע זאָנגען,
מיר הייבן, מיר בינדן אין סנאַפעס צונויף.
(קינדער שטעלן זיך אויס צום מאַרש)

ר' עקיבא:

— און איצטער, באלאָדן איר לאָזט זיך אויף וועגן,
אין רייען מאַרשירט איר און שפּאַנט נאַכאַנאַנד?

קינדער:

— מיר אײלן זיך אונדזערע ברודער אנטקעגן
וואָס בויען פאַר אונדז אויף אַ היים — אונדזער לאַנד!

ר' עקיבא:

— פאַר וועמען דער עומר, זאָגט קינדערלעך ליבע,
ווער זיינען די כהנים, בית המקדש — פאַרברענט?

קינדער:

— דאָס זיינען דאָך זיינע תלמידים, רב עקיבא,
מיט תורה אין האַרצן און גבורה אין די הענט! ...

ר' עקיבא:

— אַ, זיינע תלמידים! איר זענט מיר אַלע טייער,
די זון פונדאָסניי אייך די פנימער באַשיינט.

קינדער:

— מיר טראָגן די ברכה פאַר אונדזערע באַפרייער
זינגט העכער! דער יוביליטוב ל"ג בעומר איז היינט!

מתן בסתר

משה גליקמאן — א מתנה.

— קינדערלעך, ס'איז ניט קיין מעשה
פון א שרייבער אויסגעטראכט,
און אזוי ווי היינט איז פרויטיק,
אזוי אמת איז די זאך ...

ס'וועט א זידע נישט דערציילן
סתם אזוי זיך, צוליב וואס?
כ'ויל נאך, אז אירט ווערן גרויסע
גוט גערענקען זאלט איר דאס.

ס'האבן אנדזערע הנמים
לאנג פארזאגט אנדז וועגן דעם
— „אז דו ווילסט א מענטשן העלפן
מיט דיין הילף אים נישט פארשעם!“

און דאס הייסט „מתן בסתר“
ס'איז א גרויסע מצווה, און —
טוסטו צדקה, דארף עס קיינער
מער נישט וויסן נאך דערפון ...

דאס האט דעמאלט זיך פארלאפן
מיט מיין באבען און מיט מיר

כ'בין א קליינדיקער געווען נאך
פון, מסתמא, א יאר פיר.

און אפער, כ'ווייס? פון סיני, אי זעקס יאר
ווער געדענקט עם שוין גענוי?
און די מעשה אויף אן אמת
איז געשען מיט אנדער אזוי:

דעמאלט נאך אין יענע צייטן
ז'ניט געווען אלץ אז דער האנט
אזוי גרינג, ווי היינט א שטייגער,
אויף א קנעפל אין דער וואנט.

זוסט א דריק, און ס'ווערט גאלד ליכטיק,
וויילט, ברענט איין לאמפ, וויילט — אזוי,
וויילט אן איינרן נאך מערער —
זו דעם עליסל נאך א דריי...

און מען ווונדערט זיך שוין מער ניט
נאך אמילו ווי עם ברענט,
מען מען ווייס איך וויסל לאמפן
מיט אמאל אעצונדן זען...

אבער נאך אין מיינע צייטן
דארט אין שמעמעלע ביי אנדער,
אז ס'זאל אזוי ליכטיק ווערן
איז געווען שוין גאר א קוגל.

ניט געווען נאך קיין עלעקטרי.
ווער האט עם געווסט פון דעם?
פלעגט מען שטייבעלעך באלייכטן
מיט א לאמפ פון קערצמען.

און א יעטווערע משפחה
האט אזא מין לאמפ געהאט.
ווער א גרויסן, ווער א קלענערס,
און ווער אט — א לעמפל גלאט ...

און אזוי א פלעגט ניט זעלמן
ברעקלען זיך דאס קנייטל אויך
און דאס גלעזל זיך פארקאפמשען —
ווערן טונקל שווארץ פון רויך.

עס פלעגט קוים די שטוב באשיינען
מיט א רויטלעך טונקל שייך;
פלעגט מען עפעס וועלן גוט זען,
איז באטש קריך אין לאמפ אריין.

נאך מיין באבע, א, מיין באבע!
ווער האט זי דען ניט געקענט?
אז די גוטע מידות אירע
האבן ווייט ארום געשמט ...

יהודית איז געווען איר נאמען,
נאך גערופן האט מען איר:
"יהודיתל", אזוי פארצויגן
און מיט ליבשאפט אן א שיעור ...

און מיין באבע — וויל איז יענעם
אזא באבע ווער עס האט,
איז האט זי געהאט א בלינדלאמפ,
ב'זאג אויך — איינער אין דער שטאט!

אז זי האט אים אָנגעזונדן
בנאמנות! מ'ניט קיין שפּאַס!
האַט דאָס ליכט אַ פּלייץ געגעבן
דורכן פּענצטער — ביז עק גאַס.

פלעגט עס אנדזער בליצלאַמפּ לויכטן!
מיט אַ לעבעדיק פּרוילעכע שוין!
ווי די באַכע צינדט אים אַנעט
קומט דער טאָג צוריק צריין...

יעדן אַוונט, פונדערווייטנס,
האַט מען אנדזער שטוב דערקענט;
זונטיק, מאַנטיק, דינסטיק, מיטוואַך,
יעדע נאַכט — דער בליצלאַמפּ ברענט.

נאָר, ווי דאָנערשטיק קומט — מאַרנע —
ב'קוק זיך איין, דער טאָג פאַרשווינדט,
און די באַכע מ'זיך פאַרגעסן,
ניט אַ שוועבעלע זי צינדט!?

קלער איך זיך, געוויס פון מירקייט
האַט די באַכע זיך פאַרטראַכט.
מילא, וועל איך זיך שוין פריער
לייגן שלאָסן היינטיקע נאַכט...

אז דעם גאַנצן טאָג זי אַרבעט.
ב'זווייט ניט ווי אַ באַכע מעג
האַרעווען אזוי אין קרעמל,
הייבן שווערע לעדער־פּעק.

האָט צו טאָן אליץ מיט די קוּנים;
ס'איז אונדאָי איר צו שווער,
נאָר זי וויל עס ניט דערציילן
און זי אַרבעט מער און מער...

ווידער זונטיק, מאָנטיק, דינסטיק,
מיטוואַך, און דער בליצלאַמפּ ברענט,
און אויף דאָנערשטיק איך וואַרט שוין
און — דאָס זעלבע איז געשען...

פינפטער, פונקט ווי פאַראַנטאָגן,
ווידער איך זיך און איך פרעג:
— זאָג מיר, באַבע, וואָס איז אַנדערש
דאָנערשטיק פון אלע טעג?

טוט די באַבע קלוג אַ שמייכל:
— זונעלע, ביסט נאָך צו קליין.
מירצעשעב, וועסט זיין אַ גרויסער,
וועסטו דעמאָלט דאָס פאַרשטיין...

הערט אַ מעשה: זיין אַ גרויסער!
אזוי גרינג עס רעדט זיך נאָר.
ווער האָט דאָס געדולד צו וואַרטן
אזוי פיל צייט ביז דעמאָלט נאָר?

אַט אַן איינפאַל פון אַ באַבע;
אלע טאָג מען וואַקסט דען אויס?
מעסט זיך היינט און מעסט זיך מאָרגן
דוכט זיך אליץ די זעלבע גרויס...

סיידען, ווען די הייזלעך ווערן
פלוצים אזוי קורץ און ענג,
און די מאמע לאָזט אַרויסעט
פון דער ברייט און פון דער לענג.

דעמאָלט כאַפט מען זיך ערשט! — זעט נאָר
אויסגעוואַקסן מיטאַמאָל!
קיין עין־הרע! ס'אַרץ בחור!
ס'ווערט אויף אים אַליץ ענג און שמאָל...

טראַכט איך זיך: בױ דעמאָלט וואָרטן?
ניין! ס'איז ניט פאַר מיר קיין פּלאַץ;
דאָס וואָס דאָנערשטיק בלייבט סינאַטער
איז זיך עפעס דאָ פאַראַן...

נייגעריק געווען כ'בין דעמאָלט
ווי איר היינט, איך זע דאָך, אַט...
קינדערלעך, האָב איך געחלשט
זיך דערוויסן פון דעם סוד!...

און געטראַכט כ'האָב טאָג און נאַכט און —
איך האָב מער שוין ניט גערומ,
פלוצים איז מיר איינגעפאַלן:
— שוין! איך ווייס שוין וואָס מען טוט.

איינמאָל, דאָנערשטיק פאַרנאַכט צו,
אויפן באַרג פון לעדער־פעק
האָב איך מיך אַרויסגעקלעטערט
און זיך דאָרטן גוט פאַרשטעקט.

ליג איך זיך אזוי באהאלטן,
— איך מוז היינט זען ביזן סוף!
טאמער וועט מיר ווער דערזען דא,
מאך איך זיך, אזוי ווי ב'שלאף...'

מיטאמאל, ס'איז שוין גוט פינגער,
זע איך ווי די באבע שטייט
אין א ווינקל, לעס דער שאמקע,
אין פאטשיילע איינגעדרייט.

רוק איך זיך צו נענטער, נענטער,
און איך קוק — וואס קומט דא פאר?
ב'הער מיט שטילע טריט מ'שארט זיך
און אט ערשט דערזע איך גאר.

אז דאס טירל פון דער שאמקע
באבע עפנט נאכאנאנד;
נעמט ארויס פון דארט א פעקל,
לייגט אריין אין וועמענס האנט...

און א יעדערן באזונדער
מיט א ברכה זי באגלייט;
רק עס מורמלען אירע ליפן:
— געזונטערהייט! געזונטערהייט!

און אזוי א האט מיין באבע
אלע, אלע, סוף פון וואך —
פעקעלעך מיט מעל, פלייש, פיש און...
און — ווער ווייסט וואס אלץ נאך?

ערב שבת, לכבוד שבת,
מיט א פולער האנט סארטיילט
'מתן בסתר' איז די מצודה,
וואָס איך האָב פאר אייך דערציילט.

ווער אין נויט — דער איז געקומען
און ס'האָט די טאַבע ניט געזען
ווער ס'האָט איר געשאַנק גענומען,
וועמענס האַנט דאָס איז געווען.

נ ל י ם

ס'האבן נלים אין א קיך
דיים צעפלצאמטע אויף דער גיך
אנגעהויבן קריגן זיך:
— וועמען האט מען ליבער? — מיך!

מיך און איך א יעדער שרייט,
האלט זיך פארן גרעסטן לייט;
אויפן פיער זייט ביי זייט
סיקען אזש ביי מיטיקצייט.

קעגן מיר איז יעדער גול —
בולבעט טשייניק: בול-בול-בול.
איידער נאך מ'גייט אין שול
זיך אין שוין מיט וואסער פול.

און דערנאך סע גייט א גאנג:
מאטע, קאווע, טייגעטרענק;
מ'קום נאך יעדערנס פארלאנג,
אויך אמילו ווען מ'איז קראנק...

שמויכלע זיס א פענדל: נו,
ארבעט איך ניט וויפל דו?
אבער ס'אר א ווערט האסטו
ווען מ'גייט דיר גארנישט צו?

— וויסער, וואסער יעדער האט.
ס'איז פאר קיינעם נישט קיין סוד:
קינדער ווילן זיסווארן, אָט
קוויקן זיך מיט מיין קאמפאָט.

— הער, ס'א גרלות עם פארמאָנט!
גאר א אונזעם מיטער, זאָג.
ווער איז ס'הויפט מאטל פון טאָג
און דעם גאנצן עול ווער טראָגט?

איך! — שפרינגט ווילד אַנקאָנט א טאָט
ס'גייט א פאר אדש פון זיין קאָפּ.
וואָרטט טארשווימטן הוט אַר אָט:
— און די זופ, ווער קאָנט דאָ אָט?

שפרינגט פאַטעלינאָט: — גאָאָ!
דערט א שטותערין אָט:
ווער האָט ליט זיין מאַבל, האָ?
העלטט מיר לאָטן: טאַטאַטאַ!

— טרויטער, נישט פאר מיר געראַנט!
דערסט נישט ווי די קינדערלעך
שטויבן אָט זיך און מען לאָמט:
— ווער האָט זופ גאר אויסגעטראָמט?

זעסט, אן מיר איז אליץ געווענדט;
ס'טאָנעט מיין בוימל אַז סע ברענט,
כ'בין ביי קינדער אַנערקענט;
מיין ביה רייסט מען פון די הענט...

— ס'איז נאך בעסערס אויך פאר אן... —

גארנלט זיך א זייער פאן
פול מיט גריבעלעך: דורך וואן
זייט מען לאקשן אונטער קראץ?

און מיין יחוס איז גאר גרויס:
טאג נאך טאג מ'קוקט מיך אויס;
לאקשן קוגל מאכט מען בלויז
ווען ניט ווען אמאל אין הייז...

— טס...טס... טס דער בראטער טויט

טויט פאר בעס אין פייער גליט:
רייז איך ניט דעם אפעקט
פון די קינדער — יא, אי ניט?

זינט איך שטיי אויף מיניע פיס
"ווען ניט ווען" א מעלה איז?
מיין געבראטנט ווערט ניט מאוס
אלע טאג טאטש גיב זיי בויז...

— ביז בויז בויז, אוי דער נאך, דער
גוואלד! איך קען ניט הערן מער
לויפט דער מילך-טאפ: זאגט מיר, ווער
ליינט זיך אין דעם מאגן שווער?... —

ווער שטייט אויף נאך אזוי פרי,
וויפל מילך טאג-געלעך פרי,
נישט איך זשאלעווע סייווי
פאר די קינדערלעך מיין מוי!

און מען היצט זיך, שפרויעט זיך סתם
— יעדער מאכל האט זיין טעם —
ווערט אזא מיך טאראראם
סוף די כלים פויער פלאם —

נאך אין סאמע הייז-האק-הויז
גוט דער טיש זיך א פארפויז,
אויסגעשטעלט מיט אלדאם גוטס:
— קוקט אן ווער עס ברענגט מער נויז.

אויף א טישטעך אויסגעשפרייט
אזוישן בלאנקע טעלער גרייט
שיינען לעפל אויף מיט פרייד
און עס קלינגען קלוגע רייד:

א ד מ ז י ס ט טומלט איר און שרייט,
יעדער מאכל האט זיין אייט;
יעדער פלי איר באדייט;
ווער ס'עסט אלץ —
דער וואקסט א לייט!

במדבר

(משה פירט די יידן דורכן מדבר, אויפן וועג בלייבן זיי שטיין
און ווילן ווייטער ניט גיין.)

מ ש ה :

— נו, גייען מיר, וואָס שטייען מיר?
פאַרויס! פּל־זמן מען קאָן.
(אלע זעצן זיך אוועק, אַרדנען זיך איין.)

א י י נ י ק ע :

— צו וואָס, צו ווען? וואָס פעלט אונדז דען!
דאָ פּאַלט אַליין דער מן...

א י י נ ע ר :

— האָסט איין מאָל אונדז אַרויסגעפאַרט,
מיר לאָזן זיך ניט מער!

אַ צווייטער:

— ווער האָט דיר איבער אונדז געמאַכט
דאָ פאַר אַ מושל, ווער?

אַ נ ד ע ר ע :

— מיר זענען דאָך געגאַנגען שוין
(ווייזן די פיס.)

עס ברענגען אונדז די טריט;
קוים אָפּגעזוכט אַ שטיקל אַרט,
אַ לאָז, מיר זענען מיר?
(ציען זיך אויס.)

א י י נ ע ר :

— עם קלעפט דער מן זיך צו די הענט,
איז סעט אזוי און שווארץ.

א צווייטער:

— ווי גוט און וויל, ס'צעניט אין מויל,
— א קוויקעניש צום הארץ!

א י י נ ע ר :

— קוים עפן איך די אויגן נאָר
עס ליגט שוין אויבן אויף...

א צווייטער:

— א בייג אראָפּ זיך צו דער ערד
און קלייב מיר עם צענויף...

א נ ד ע ר ע :

— אָט וואָלגערט זיך אַ גאַנצער שיכט
געדיכט אונדז פאַר די פיס;
— דאָס איז דאָך אונדזער זעמל-ברויט,
געשמאַק אזוי און זיס...

(נעמען ארויס פון טאַרבעלעך שטיקלעך פלייש און נאָגן
די ביינדעלעך ארום.)

— מיר האָבן דאָ אויך פלייש גענוג
און יונגן פרישן עוף;
יעדן אויפדערנאַכט פלייט אַן
פאַר אונדז אַ מחנת שלו...

מ ש ה :

— א, נאשערט! וואס אייך ליגט אין זיך
אין מדבר דא, אצינד!
און דארט, אין אונדזער אייגן לאנד —
פון מילך און האַניק רינגט...

א י י נ י ק ע :

(מאכן זיך גאר באקוועם.)

— די מילך, מען דארף דאך אויסמעלקן,
עס פליסט דאך נישט אליין;
און אויך דער האַניק מן הסתם...
מיר — זיינען נאך צו קליין...

מ ש ה :

— ס'איז קיינער נישט צו קליין, צו שוואַך,
איר לאַזט זיך פאַר אַרויס;
און ווער עס הייבט די טריט אין וועג —
דער וואַקסט, אין גאַנג ווערט גרויס.

(טענער בענקנדיקע, וואס באַגלייטן כסדר שטיל, ווי פון
גאר ווייט — ווערן שטאַרקער און ס'הערן זיך ווערטער:)

— „מײן פײן איז שטאַרק,
מײן בענקשאַפט גרויס,
קינדער מײנע — לײזט מײך אויס!
לײזט מײך אויס!“

א י י נ ע ר :

(הערט זיך צו פאַרגאַפט.)

איך הער זיך איין, ווער זאל דאָס זיין?
נישט אַ געפאַנגענער צומאַל?

מ ש ה :

— אזוי פארברעמדט, שוין נישט דערקענט
פון אייגן בלוט דאס קול?

(אלע הערן זיך צו. דער רוף ווערט שטארקער.)

— „איך קען ניט מער,
די לעצטע טרער
איך וויין ארויס;
קינדער מיינע — לייזט מיך אויס!..”

א י י נ ע ר :

(א שפרונג אויף.)

— איך בלייב נישט מער דא א מינוט.

(צו משהן.)

איך גיי, איך גיי מיט דיר!

נאָך איינער:

— איך אויך, מיר זיינען איצט שוין צוויי.

נאָך צוויי:

— און צוויי מיט צוויי איז פיר...

ע ט ל ע כ ע :

(טוען זיך א הייב פאראמאל און שטעלן זיך הינטער די

ערשטע פיר.)

— זאל יעדער זיך א הייב טאן פלינק

און זאגן הויך, איך גיי!

מ ש ה :

— יא, טייערינקע, שטעלט זיך אויס

— אין רייען אַם אזוי — — —

צי קען מען זיך פארלאזן בלויז
אויף ווונדער פון א שטיין?
דורך שלאגן מיט א שטעקן אים
זאל תמיד וואסער גיין?...

די שטייענדיקע:

(נעמען פארשיידענע ארבעטס־מכשירים.)

— מיר וועלן ווידער אויפגראבן
דארט אונדזערע קוואלן נאָר;
און שטראַמען וועט פון טיף אַרויס,
דאָס וואַסער פריש און קלאַר.

א מ א מ ע :

(מיט טרערן.)

— אויף מיר געזאָגט געוואָרן!
הלוואי וואָלט איך געקענט.
זיי לאַזט מען אַבער זיך אזוי
מיט פיצלעך אויף די הענט?

א צווייטע:

(מיט א קינד אויף די הענט שליסט זיך אָן צו די רייען.)

— ווער זאָגט עס אז מיט קינדערלעך
מען קען אין וועג ניט גיין?
אז פאַר די אויגן אונדז מען האָט
פאַרקנאַטן דאָרט אין ליים...

א מ א מ ע :

(שפרינגט אויף א פאַרצאַפלטע.)

— אוי שוועסטערקע, דערמאָן עס ניט! —

אוי, דיר מיין ווונד נישט אָן!
טפּוּן! צו אַלדן!... איך שפּיי אַרויס,
איך דאַרף נישט מער דעם מן...
(שטעלט זיך צו צו די רייען.)

א י י נ ע ר :

(גלייכט אויס די רייען און ציילט.)

— אַט צוויי מיט צוויי און ס'ווערט שוין פיר
און פיר מיט פיר איז אַכט;
נן, נישט אַלע, קומט מיט אונדן,
עס פאַלט באַלד צו די נאַכט!...

אַ פ אַ ר :

(קוויקן זיך מיטן מן און קווענקלען זיך.)

— דאָ איבערלאָזן אַזאַ מן,

(צו משהו.)

און שפּאַנען אין עק וועלט;
— מיר האָבן די געצעלטן שוין
אין מדבר אייפגעשטעלט.

מ ש ה :

— ס'וועט יעדער הויז אַ פעסטונג זיין
ביי אונדן אין אייגן לאַנד;
צו פילט איר נישט, דער באַדן דאָ
איז גליענדיקער זאַמד?...

א י י נ ע ר :

(פון די רייען.)

— פון וואַנען ס'קומט אַ שטורעם אָן,
דאָ ווייסט מען קיינמאַל ניט...

א צווייטער:

— ס'טוט מיטאמאל א ווי, א דריי...

א ל ע :

צעטרייסלט אלץ — פארשיט!...

נאך עטלעכע:

(גיבן זיך א שטעל אויף.)

גענוג אין מדבר שוין גערומ.

מיר זיינען גרייט צום שפאן!

(מ'לאזט זיך גיין.)

מיר גייען שוין, מיר זעען שוין

דעם ברעג פון לאנד כנען...

ז ש ה :

(ווארפט א לעצטן בליק אויף די וואס בלייבן.)

— ווער ס'וויל ניט גיין זאל בלייבן דא,

ביז ס'גייט דער מן נישט אויס.

א ל ע :

(מארשירן און זינגען.)

און טראַט נאך טראַט, מיר ציען זיך,

מיר שפאנען גיך פארויס! פארויס!

פארויס!

א שרפה! ...

— טייערע הארציקע יידישע קינדערלעך
זעט אונדזער בנין! ... עם טוט אזוי וויי!
משהלעך, שלמהלעך, שרהלעך, רבקהלעך:
הערט איר אליין נישט דאס שרפהגעשריי?

ביי מיר און ביי דיר, און ביי איר און — ביי אים אויך!
עם ברענט און עם שפארט שוין אויף דער זייט ארום.
דער פלאם האָט פארבאָפּט שוין כמעט אלע טיילן
אוי קינדער! עם ברענט אונדזער אלעמענס הויז!

עם האָבן געגראָבן און טוף־טיף פארמעסטיקט
די אור־זיידעס אונדזערע דעם פונדאמענט;
די זיידעס, די באָבעס מיט ליבשאַפט, געדולדיק —
א ראַנד נאָך אַ ראַנד אויפגעהויבן די ווענט.

די טאַטעס, די מאַמעס פאַרגלאָזט האָבן פענצטער,
פאַרפליצט די חדרים מיט זוניקער שיין —
אין קיין שטוב פון דער וועלט ניט געווען אזוי וואַרעם
ליכטיק און גוט, — אַ מחייה צו זיין!

איצט ברענען די זיילן, דער דאָך, אלע שטאַקן
פאַרלעשן דאָס טייער נאָר איר אליין קענט;
עם שטראַמען צו איך ברייט צעעפנטע קוואַלן:
— געמט קינדער די כלים אין אייערע הענט!

געהייליקט דעם אַנדענק פון מיין פאָטער
דעם למדן ר' בנימין שמואל בר' יעקב משה
און מיין מוטער טויבע בת ר' שאול ז"ל.

אַנְדוֹת

שבת געווירק

ס'האט איינמאל דער רוימישער קיסר
רב יהשוע בן הנניאן געפרעגט:
— ווי מאכט איר דאס עסן אויף שבת,
וואָס אלע אַרומען פאַרשמעקט?

עס טראָגן זיך טעמיקע ריחות
פון יעטועדער יידישער הויז;
וואָס טוט איר אַרײַן אין מאכלים?
איך בעט דיך, דעם סוד זאָג מיר אויס!

און ס'האט רב יהשוע געענטפערט —
— ס'איז אמת, מיר טוען אַרײַן
אַזא מין געווירק, וואָס הייסט — „שבת“.
דעריבער עס שמעקט אזוי פּיין...

אַ, גיב עס מיר! כ'וועל דיך באַלוינען,
אזוי ווי אַ קיסר איך בין;
האַט ער יהשוען געבעטן
אַ ביסל געווירק פון דעם מין...

און ס'האט רב יהשוע דערקלערט אים:
— בשום אופן! עס קען נאָר נישט זיין;
דער שבת-געווירק ער פאַרשמעקט בלויז
דאָס הויז, וווּ ס'קומט שבת אַרײַן.

אין זכות פון שבת

אלע, אלע ערב שבת.
פלעגט דאס טאן בן-דוסאס פרוי:
איינהייצן א האלץ אין אויוון
און זאל ברענען גלאט אזוי...

נישט קיין טאפ און נישט קיין ברויטל
ס'רויכערט זיך אין אויוון סתם.
נישט עס קאכט זיך, נישט עס באקט זיך,
לאנג פארגעסן שוין דעם טעם — — —

אלע טעג פון וואך נאר באקסער,
אפגעגעסן און — ס'איז זוויל.
קיינער הערט נישט, קיינער זעט נישט
וואס מ'לייגט אריין אין מויל...

נאר אויף שבת, ערב שבת,
האט דאס הארץ איר שטארק פארקלעמט:
— אוי! מיר זאלן נאר נישט זוערן
פאר די שכנים דא פארשעמט! ...

מליעט זיך א האלאוועשקע,
און א רויך פון קוימען גייט

— זאלן שכנים זען און מיינען
אז אויף שבת זי פארגרייט.

קוקט א שכנה. — אוי סא ווונדער!
טוט א פאטש מיט ביידע הענט
כ'זוייס דאך אז זיי האבן גארנישט
און איך זע דער אויוון ברענמט?

— איך טוז שוין אריין א קוק מאן,
זען וואס טוט זיך דארט ביי איר!
און פאמעלעכקע זי עפנט
פון בן-דוסאס קיך די טיר.

ווערט בן-דוסאס ווייב פארצאפלט
— אוי מיין בושה, אוי מיין פיין!
און זי שלייכט זיך הינטערוויילעכען
אין א חדרל אריין.

און זי מורמלט: — טאטע זיסער!
אין דיין שבת נישט פארגעס,
ס'איז דאך ערב שבת קודש!
און — געשען עס איז דער נס.

און די שכנה טוט אן עפן
גיך דעם אויוון, — הום, ווי רויט!
און עס באקן זיך אזויפיל
רונדיק ברוינע לעבלעך ברויט.

— שכנת! — נעמט זי שרייען, רופן, —
גיד! די לאפעמע אהער!
זעסטו גארנישט אז דאס ברויטל,
באלד, שיעור צוגעסמאליעט ווערט?

קומט בידוסאס ווייב: — אודאי.
יא. נאך דעם געגאן בין איך!
שארט זי ברויטלעך און אין אויגן
פלעמלען פרוילעך שבת-ליכט.

הלל הזקן

עס האָבן אַמאָל זיך צוויי יינגלעך געוואָסן,
ס'האָט איינער געמענהט, אז ס'וועט אים געראַטן
פון געדולד אַרויסברענגען הלל הזקן,
דער צווייטער האָט אויך זיך נישט איבערגעשראַקן
און האָט אים געוואָרנט: — שמעל בעסער נישט איין!
ווי איך זאָג וועט זיין!

דו וועסט דיינע פיר הונדערט גילדן פאַרלירן!
דער ערשטער, אָן עקשן: — און איך וויל פרוּבירן!
דער „יא“ און דער „ניין“, מען האַלט זיך אין שפּאַרן
רופט אָן זיך דער צווייטער: — וואָס זאָל עס מיך אַרן?
אז דיר ווילט זיך דווקא איצט האָבן די ראַיה?
קום! און איך וועל נאָך העלפן דיר שרייען...
און ס'האָבן זיך ביידע געשמעלט מיטאַמאָל
פאַר הללס טיר און געשריגן אויף אַ קול:

— הלל הזקן! הלל הזקן!
קום און ווייז דיינע זילבערנע לאַקן!
קום אַרויס פון דיין הויז
קום אַרויס און הער מיך אויס!!!

און געווען איז ערב שבת, פרייטיק פאַרנאַכט שוין,
ווען לכבוד שבת די קראַמען מען פאַרמאַכט שוין
און יעדער לויפט אייליק אַהיים, וווּ ס'איז גרייט
אַ מלבוש אַ ריינער, אַ העמד און אַ קלייד

און יעדער איז פארנומען מיט צוואַנג זיך. קעמען,
כדי אויסגעפוצטע שבת-מלכה אויפצונעמען
און הלל האָט געהאַלטן אויך אינמיטן זיך צוואַנג,
ווען ס'האַבן צו אים זיך די קולות דערמראַנגן —
האַט ער זיין קאַפּ מיט אַ האַנטעך פאַרדרייט
און איז אַרויס צו די יינגלעך מיט פרייד:

— שלום, קינדערלעך! וואָס איז דער מער?
פרעגט מיך טייערע! פרעגט, איך הער!

און ס'האַט דאָס ערשמע יינגל דאָס קעפל פאַריסן
מיט רוגזע ער הייבט אָן: — איך מוז עס שוין וויסן!
דו זאָג מיר גיך הלל, ווייל אייליק איך בין זייער
— די קעפּ פון די בבליים

פאַרוואָס זיינען רונדיק עליפטיש ווי אייער?
און הלל געענטפערט האָט רואיק געלאָסן:
— אדרבה קינדערלעך, ס'איז נישט צום שפאַסן
מחמת זיי האָבן נישט קיין גוטע אַקושאַרן.
וואָס זאָלן געאיכט זיין — ווען ס'קינד ווערט געכאַרן.

— נו נאָך עפעס קינדערלעך? שעמט זיך נישט, פרעגט!
הללן פרעגט — אַלצדינג איר מעגט!...

האַט געענטפערט דער ערשמער: ניין איצמער נישט מײן
הלל הזקן דו קאַסטט שוין גיין!

און ווי נאָר ס'האַט הלל גענומען זיך צוואַנג
האַבן פונדאָסניי זיך די קולות דערמראַנגן:

— הלל הזקן! הלל הזקן!
קום און ווייז דיינע זילבערנע לאַקן.
קום אַרויס! פון דיין הויז!
קום אַרויס און הער מיך אויס!!!

און ס'האט הלל ווידער אינמיטן דערינען
אז ס'זאלן די טראַפּנדלעך וואַסער נישט רינען
דעם האַנטעך אויפן קאַפּ באַלד פאַרדרייט אינדערמיט
און אַרויס פון זיין שטוב מיט פאַמעלעכע טריט.
— וואַסי קינדערלעך! וואַסי דער מער?
פרעגט מיך טייערע, פרעגט, איך הער!

און ס'האט באַלד דער ערשטער, ווי פריער, נאָך שאַרפער
געהויבן דאָס קול זיינס: אַט שוין וויסן דאַרף ער,
— פאַרוואָס און פאַרווען האָבן קרענקלעכע אויגן
די מענטשן פון מדבר, מיט רויטקייט פאַרצויגן?

האַט הלל דערקלערט זיי קלאַר אַלצדינג בנעימות
און ווידער מיט ליבשאַפּט געגלעט האַט זיין שטימע:
— מחמת עם ווייען אין פלי נאַכאַנאַנד אום
אין ווינט און אין וויכער, אין שטורעם די זאַמדן
און שמעכן זיך אונטער די וויעס אַריין
פאַרשאַפּן אַזויפיל יסורים און פּיין...

נו, נאָך עפעס קינדערלעך? שעמט זיך נישט, פרעגט
הללן פרעגן — אַלצדינג איר מענט!

האַט געענטפערט דער ערשטער: ניין איצטער נישט מיין
הלל הזקן! דו קאַנסט שוין גיין!...

און אז הלל האַט גענומען זיך פאַרענדיקן ס'צוואַנגן
האַבן זיך צו אים די זעלבע קולות דערטראַגן:
— הלל הזקן! הלל הזקן!
קום און ווייז דיינע זילבערנע לאַקן
קום אַרויס! פון דיין הויז!
קום אַרויס און הער מיך אויס!!!

האָט הלל דעם האַנמעך אַ נעם געטון בלויז
און איז אויפן שוועל צו די יינגלעך אַרויס.
— וואָס נאָך קינדערלעך? וואָס דער מער?
פרעגט מיך טייערע, פרעגט, איך הער!

האָט דער ערשמער געפרוווט זיך — שוין צום לעצטן מאל
נאָר ס'האַבן שוין טרערן צעברעקלט זיין קול:
— פאַר-וואָס אַפּריקאַנער די פּיס האָבן ברייטע?
„— מחמת אין בלאַטעס די טריט זיך צעשפּרייטן“
ענטפּערט אים הלל מיט אַ שמויכל אַ מילדן —
נאָר עס פּלאַצט אויס דאָס יינגל: אוי! פיר הונדערט גילדן
פאַרשפּילט צוליב דיר האָב איך! נאָר ס'איז כּדאַי!
— און וואָס מערער קינדערלעך, זאלן עס הערן!

געדענקען וואָס איך האָב דאָ היינט אויסגעלערנט
און אין הויז פון ישראל עס זאלן זיך מערן
אַזעלכע ווי הלל, הלוואי! הלוואי!!!

כבוד-אם

רב מרפון געווען איז
א זון אזא גומער;
געהאלטן כבוד
זיין אלטינקע מוטער.

געקוקט איר אין ד'אויגן
צו זען איר באגערן;
גערעדט צו איר אויער,
זייל שוואך איז איר הערן.

און אירע פארלאנגען
מ'ער שמענדיק געמראפן;
פאר יעדן טראט אירן
דעם וועג איר פארלאפן.

ווען שווער איז געווען איר
די פיס אויפצוהייבן
בינאכט פארן שלאפן
אין בעט אירס זיך לייגן.

אויף פאל זיך אויסציען
פלעגט מרפון דער גומער
און פארן בעט ווערן
א טרעפ פאר זיין מוטער...

איינמאל אין א שבת:
— „זיך דורכגיין אביסל“
ארויס איז זיין מוטער
און פלוצים צעריסן

עס האבן זיך גאר די
פאנאפעלעך אירע:
— „אוי ווי וועט זי טרעמן
צוריק צו איר דירה?“

וויי! באַרוועס אום שבת?
חלילה אים פארשעמען!“
זי שטייט און ביים האַרצן
עס הייבט איר אן קלעמען.

און איבערן הייפל
זי קוקט זיך אַרומעם.
נאָר באַלד אין אַ שמיכל
צעגייט זיך איר אומעם.

די בליקן פון נחת
אלץ ליכטיקער ווערן:
— „זי וועט אים ניט רופן
איר זון אַצינד שמערן?“

רב טרפון ז'געזעסן
אין שטוב און געלערנט,
דאָס קול פון דער תורה
געלאָזט האָט ער הערן.

און ס'האט א מתיקות
ארום זיך צעפלאסן,
דער ניגון פון שבת
אין הארץ זיך געגאסן.

עס האבן געטרונקען
די מענער די שמילע
אין גרינער מנוחה
די גרעזלעך אפילו.

ס'געזאנג פון איין זילב נאך
ווער ס'כאפט אויף — דערקוויקט זיך. —
און ווי ס'האט רב טרפון
איבערן ספר געוויגט זיך.

די אויגן אלץ ווייטער
טיפ-טיפ זיך פארקוקן
און מיטאמאל נעמען
די ברעמען אים צוקן.

עס קערן די ווערטער
זיך אום מיטן רוקן
צו אים, עס אנטלויפן
אין נעפל די פסוקים.

און ס'טוט פון א וואלקן
א בליץ אים אנטקעגן
דאס לייב א צעציטער.
באותו הרגע.

ער הייבט אויף די בליקן
צום פענצטער ארויף: — אוי!
און פלינק ווי אַ הירשל
שוין ר'איז אויפן הייפל.

ער וואַרפט זיך אַנידער
און פויזנדיק גייט ער
אַרונטער די פיס איר
די הענט זיינע שפּרייט ער.

אַזוי אויף די הענט איז
זיין מוטער געגאַנגען,
כיז זי האָט געקענט שוין
דאָס בעט אירס דערלאַנגען.

און ס'האַבן די הימלען
געמוזט איר דערהערן
אַז תמיד איר ברכה
מקוים זאל ווערן!

„רכונו של עולם,
נעם אַן און באַוויליק!“
האַט זי היים געפּליסטערט
פאַר איר זון אַ תפילה

ווען קראַנק איז רב טרפּון
געווען אין סכּנה
און ס'זיינען געקומען
צו אים די חכמים

מבקר חולה זיין אים,
א תורה-ווארט זאגן
אים מומיקן, טרייסטן,
ניט זאל זיין דערשלאגן.

„בעט גאט פאר מיין זון
— בעט די מומער דערנעבן.
— צי ווייסט איר ס'א כבוד
ער ט'מיר אפגעגעבן?”

נאך מער ווי ס'געבאט איז
פון כיבוד-אם, מער! און
עס פליסן די ווערטער,
זיך טובלען אין טרערן.

און פאר די חכמים
דערציילט אלץ די מומער:
— „רבתי, פאראן נאך
א זון אזא גומער?”

כיבוד-אב

דער זון פון אבהו
דער גוטער אבימי
— ווו קען מען א זון אזא
היינט נאר געפינען? —

געווען איז אבימי
— און דאס איז דאס ווונדער —
אליין שוין א טאטע
געהאט פינף קינדער.

און פלעגט ער דערהערן
נאר טריט אויפן הויף און
מיט פרייד פלעגט א שפרונג טאן
צום מיר נעמען לויפן.

— דער טאטע! דער טאטע!
אירט זען, איך וועל טרעפן,
ער שרייט אויס מיט שמחה:
— אט שוין, אט איך עפן!

און פלינק ווי א יאטל
און אפשר נאך גיכער

ער עפנט די טיר אויף:
— דער טאטע! נו זיכער!

און ס'קוקן זיך אן צוויי פאר
אויגן: ס'א גדולה!
ס'ווערט יום-טוב אין שטוב באַלד
מיט פרייד אזא פולע!

א רגע אים וואַרטן?
קיינמאל ניט געלאָזן
און נישט אויף די קינדער
זיך ווען ס'איז פאַרלאָזן.

אַליין, ער אַבימי
ווי נאָר ער געפינט זיך
די מצוות פון כיבוד-אב
תמיד פאַרדינט זיך...

און ווי ס'איז אבהו
דער טאטע געקומען
איז מעג זיין אבימי
זיין זון ווי פאַרנומען.

איז אַלץ מיט אַנאַנדער
אויף שפעטער לאָזט איבער
און שוין מיטן טאטן
ער זעצט זיך אַנידער.

און תמיד ער הערט אים
געדולדיק זיין מענה,

מיט ליכשאפט ער נעמט אויף
די מוסר-רייד זיינע.

עס טרעפט, אז אבהו
דער זאמער אין יארן
פאלט אן אויף אבימין
זיין זון, מיט א צארן.

ער קאכט זיך און כעסט זיך:
— איז רעכט אזוי, זאג מיר?
ביגט איין זיך אבימי:
— נא טאמעלע, שלאג מיר...

ער קוקט אים אין פנים
דערביי, אזא ליבער
און ס'גייט שוין דעם טאטן
דער כעס באלד אריבער.

ס'פארגייען די קנייטשן
פון אלטינקן שטערן;
א שפראץ אין די אויגן
צוויי לאציקע טרערן.

ער שמייכלט צופרידן
און גלעט אים: — זון מיינער!
איי ביסטו א — געזונט
זאלסטו מיר זיין נאָר!...

איינמאל, ווען ער איז אים
געקומען באזוכן,
דערלאנגט אים אבימי
ווי תמיד א קוכן

און איז אים מכבד
מיט וויין אויך, מיט זיסן
און בעט זיך: דער טאטע
זאל וואס מער געניסן!

— נו טאטע, ס'געפעלט דיר?
געשמאקט? וויל ער וויסן.
און האט אויך הנאה
פון זיין יעדן ביסן.

פארווילט זיך א טרונק אים
אינמיטן דערינען
און אט לויפט שוין ברענגען
פריש וואסער, אבימי.

דערווייל איז אבתו
דער אלטינקער טאטע
ביים טיש איינגעשלאפן
געווארן לעת-עתה.

ז'געבליכן אבימי
פון ארט ניט גערירט, זיך
געווארט און געשמאנען
ווי ס'דארף זיין, ווי ס'פירט זיך.

ער קוקט אויפן טאטן
מיט טריישאפט אין אויגן
און האלט מיט הכנעה
אין האנט אויסגעצויגן

דעם פרישן קרוג וואסער
פאר טאטנס מויל גרייט שוין,
אז ער האט פארגעסן
ווי לאנג גאר ער שטייט שוין...

ביז ס'נעמט זיך אבהו
פון דרימל צעוועקן,
דערזעט ער דאס קריגל
אין האנט פאר אים שמרעקן.

דערמאנט ער זיך: — וואסער!
און לאזט זיך דערקוויקן.
און ס'לויכט אויף די ברכה
פול אין זיינע בליקן:

— זון מיינער! צינדן
זיך אן אויגן מאמע;
און ס'ענטפערט אבימי
מיט ליבשאפט:
— מיין טאמע!

די ציגן פון חנינא בן-דוסא

קינדערלעך, כ'זועל אייך דערציילן
פון פארציטן, ס'איז פארשריבן
שוין אויף אייביק אין די ספרים
אין די הייליקע פארבליבן.

קינדערלעך, געדענקט עם תמיד
אויך אז איר וועט זיין שוין גרויסע
ווייל געשען ס'איז מיטן צדיק
רבי חנינא בן-דוסא.

אין א טאג זיינען די שכנים
אין זיין שטוב אריינגעלאפן:
— צי דו ווייסט גארניט בן-דוסא
וואס ס'האט אויפן פעלד געטראפן?

און מיט בייזע רייד זיי האבן
זייער צארן אויסגעלאדן:
— אויף די פעלדער פריש פארזיימע
דיינע ציגן מאכן שאדן!...

האט געענטפערט זיי בן-דוסא:
— עדות זאלט איר זיין און קוקן

אויב ס'איז אמת וואָס איר זאָגט דאָ
זאָלן בערן זיי פאַרצוקן!

נאָר אַט הערט איר, אויב ס'איז שקר
דאָס וואָס מיינע אויערן הערן;
זאָלן מיינע ציגן ברענגען
אויף די הערנער זייערע בערן!

און געשמאַנען זיינען אלע
אויף די שוועלן און געשוויגן,
און געוואַרט אַ טאָג אַ גאַנצן,
וואָס וועט זיין דאָ מיט די ציגן?

וועלן בערן זיי פאַרצוקן?
צי געשען ס'וועט דאָס פאַרקערטע?
איין! דאָס וועט דאָך זיין אַ מעשה
טאַקע גאָר אַן אומדערהערטע!

און זיי האַלטן אין איין קוקן
און זיי האַלטן אין איין קלערן:
— ווי אזוי זשע וועלן ציגן
ברענגען אַזש פון פעלד די בערן?

ציט דער טאָג זיך און די שכנים
קענען זיך פון אַרט ניט רירן
נייגעריקע שטייען אלע
אומגעדולדיק פאַר די טירן.

און געשען עם איז, פארנאכט צו
אלע קוקן יא, אוודאי:
פון די פעלדער, פון די וועלדער
לויפט אהיים בן-דוסאס סטאדע.

נאר א וונדער: קענען ציגן
אין איין טאג אזוי גרויס ווערן?
אוי-אוי! זעט! בן-דוסאס ציגן
אויף די הערנער טראגן בערן!...

וונדערט איר זיך, וויפל קשיות
אויף די ליפן ביי אייך ליגן:
ווי עם קומען צו בן-דוסאן
מיטאמאל אזויפיל ציגן?

אז געווען איז ער אן אביון
און נאך ווי? אין זיבן פאלעס!
וויילט איר דאך מסתמא קינדער
אז דערציילן שוין איך זאל עם.

הערט זשע שייערע, הערט ווייטער,
האלט די אויערלעך גוט אפן,
ווייל עם האט זיך אט-די מעשה
אט אזוי מיט אים פארלאפן:

איינמאל וויל ער מאכן קילער
אין די גרויסע שטארקע היצן,
עפנט ער די טיר אויף, זעט ער
אויף זיין שוועל א הינדל זיצן.

הייכט בן-דוסא אויף דאָס הינדל
פול מיט חידוש אין די אויגן
— קוואַ-קוואַ! נעמט זי לויפן, שפּרינגען
אויף זיין בעט אָן איי זיך לייבן...

האַט בן-דוסאָס ווייב דערזען דאָס
— איי אַ פּריש איי! ס'ווילט זיך זייער!
שרייט ער: — משעפע נימ, דו, נימע!
נישט דיין הון — נישט דייע אייער!

איינס און צוויי און דריי, פיר, פינעף
געכטן זעקס און היינט ווערן זיבן. —
מאָג נאָך מאָג דאָס הינדל לייגט זיך
פופצן אייער אָנגעקליבן.

זעצט אַוועק זיך מאַמע-הינדל
קינדער-הינדלעך אויסצובריען:
פיקן זיך אויס פופצן הינדלעך
— פיי-פיי! אין די שויבן פליען.

אויף די בענקלעך, אין די בעטן
אַז נישט אויסהאַלטן מער קען מען
זאָגט צו זיך אַליין בן-דוסא:
— כ'וועל אין מאַרק אַריין זיי נעמען.

הינדלעך, הענדלעך ביי בן-דוסאָן
איינצוהאַנדלען אַלע לויפן.
— פאַרן געלט אַ שטיקל פעלד, וועל
איך אי"ה זיך קויפן! — — —

גייט אריין א מזל-ברכה
און עס ווערט באַלד גרין פארצויגן
דאָס פארזייטע שטיקל פעלד זיינס
וואַקסט און הייבט זיך אין די אויגן...

זעט בן-דוסאָס ווייב די זאַנגען
קוועלט זי: — אוי, זיי וואַקסן טאַקע!
כ'זועל זיי שניידן, קערנער מאַלן
א פאַר בריימעלעך אַפּבאַקן...

אונדזער טיש מיט ברויט צו זאָט, כאַטש
איינמאַל, טראַכט זי מיט הנאה.
נאַר בן-דוסאָ וואַרנט: אשה!
נישט דיין הון און נישט דיין תבואה!

און דאָס פעלד האַט זיך געצייטיקט
פולע סנאַפעס אויפגעשטיגן
האַט בן-דוסאָ פאַר דעם קאַרן
איינגעקויפט זיך א פאַר ציגן.

און די ציגן עסן, טרינקען,
וואָס אַ טאַג אַלץ גרעסער ווערן;
קינדער-ציגעלעך געבוירן
און זיי מערן זיך און מערן.

זעט בן-דוסאָס ווייב זיי וואַקסן:
— קיין עין-הרע! כ'זועל לעת-עתה
איינס זיך נעמען, איי פאַרווכן
פון אַ סעודהלע אַ זאַמע.

זעט בן-דוסא איר מחשבה
און א פינגער נעמט ער וויגן:
— אסור זאל דיר זיין, חלילה
נישט דיין הון — נישט דיינע ציגן!

און עס גייען מעג און וואכן
און עס לויפן זיך די יארן —
און עס ווערן ביי די ציגן
נייע ציגעלעך געבארן.

— מע-מע! שפרינגען זיי און מעקען;
וואקסן אויסעט ציגן גרויסע
און זיי ווערן אויכעט מאמעס;
וואקסט די סטאדע ביי בן-דוסאן.

פלוצים, יאוועט זיך גאר איינער
און נעמט ריידן מיט א העזה:
— כ'האב אנומלט, קריק מיט יארן
דא א הונדל מיינס געלאזן —

כ'בין נאך איר אצינד געקומען,
ס'מוז זיך ערגעץ דא געפינען!
רופט זיך אן צו אים בן-דוסא:
— אדרבה, גיב א סימן.

און עס האט דער מענטש א סימן
פונעם הינדל אפגעגעבן:

אזא ראכע, מיט א משוביק...
— אמת! זאגט בן-דוסא, כלעבן!

און ער עפנט אים דעם שמאל אויף:
— יא, דו וועסט אצינד עס קריגן,
זאגט בן-דוסא צו דעם מענטשן,
ס'איז דיין הון און דייןע ציגן...

און דאס איז די גאנצע מעשה
פון דעם צדיק פון דעם גרויסן,
אט דאס ווונדער פון די ציגן
כיי רבי חנינא בן-דוסא.

רבי חייא

אין די צייטן פון רב חייא
וואָס איך וועל אייך איצט באַשרייבן
ניט געווען נאָך קיין געשעפטן
כדי דאָרט ספרים אויסצוקלייבן.

ווי למשל היינט אַ לערער
אַ ניי לערן-בוך, קוים וויל ער —
זאָגט ער היינט אָן, און אויף מאַרגן,
ברענגען דאָס שוין אלע שילער.

אַז די ווענט אין בוך-געשעפטן
זיינען ביז צום דאָך באַלאָדן
פולע פאַליצעס מיט ביכער
אַלין וואָס איינער וויל נאָר האַבן.

און די נעמען אויף די רוקנס
גלאַנצן, רייען איבער רייען
און זיי רופן: קומט אונדז קויפן!
אין די טאָולען שוין מיר שטייען!

אַבער, נאָך אין יענע צייטן
— נעמט עס קינדער גוט אינוינען —
קיין פאַפיר איז נישט געווען נאָך,
ניט קיין בליי, קיין דרוק-מאַשינען.

דעמאלט האָט מען נים געקענט נאָר
צייט און מי ווי היינט פארשפארן
און איין ספר אנצושרייבן
דויערן פלעגט יאָרן יאָרן.

שרייבן פלעגט מען נאָר אויף פארמעט
און אויף פארמעט דארף מען פעלן.
און נים געקענט האָט מען אין ערגעץ
ווי פארויס, פאר דעם כאַשמעלן...

האָט מען יעדן אות באַזונדער
מיט דער פעדער אייגנהאַנטיק
אויסגעצירקלט, אויסגעכתיבֿהט
ווי עס דארף זיין רונד און קאַנטיק.

ווי אזוי־זשע האָט רב חייא
מאָקע אַט אין יענע צייטן.
ווי זשע האָט ער אונדזער תורה
אומעמוס געקענט פארשפרייטן?

אונדזער לערער פון די לערער
— ווי געווען איז ער רב חייא, —
האָט געהאַט אַ ווונדער־מיטל
אַנהייבן פלעגט ער מיט זריעה.

קודם, פלעגט ער פלאַקס פארוייען
און כסדר אַכטונג געבן
ס'זאל קיין פרעמדער ווילדער אַנווקס
נישט פארוואַרצלען זיך דערנעבן.

פון אינועקטן די משהיתים
אפצוהיטן פלעגט ער וויסן
און ניט לאזן ווערן טרוקן.
צו דער צייט די ערד באגיסן.

פלעגט זיך גיך דאס פעלד צעגרינען
מאג נאך מאג זיך העכער הויבן.
— „ס'איז רב חייאם פלאקס דער שענסמער!“
פלעגן אלע שכנים לויבן.

און די קליינע גרינע קעפלעך
עפענען זיך, בלוי צעבליען
און ווי נאך ס'פלעגט צייטיק ווערן
זיך פארברוינען, פלעגט רב חייא

תיכף נעמען זיך צום רייסן,
באלד אין גלייכע פעסטע בינטן
אויסלייגן, אז נישט צעמראגן
זאלן דאס די בייזע ווינטן...

נאכן אויסדרעשן די קערנער
פון די סטויגן שטרויעלעך דינע
פלעגט רב חייא מאכן פלאקס און —
פון דעם פלאקס, באלד נעצן שפינען.

מיט די נעצן פלעגט ער הירשן
אין געדיכטע פעלדער פאנגען
און צו ארעמע יתומים
די חלקים פלייש דערלאנגען.

„איצטער, אז זיי זיינען זאט שוין
וועלן זיי ערשט לערנען וועלן“,
פלעגט רב חייא זיך א נעם טאן
צו דער ארבעט מיט די פעלן.

פריער ווייקן זיי און ציען
נאכהער שאַבן עם און רייבן,
אז געווען איז גרייט דער פארמעט
דעמאלט, נעמען זיך צום שרייבן...

פאר פינף יונגינקע תלמידים
פון די בעסטע אויסגעקליבן
די חומשים, די פינף טיילן
איינס נאך איינעם אָנגעשריבן.

און פאר אַנדערע תלמידים
באלד די אַנדערע זעקס ספרים
אָנגעשריבן האָט רב חייא
דעם משניות, די זעקס סדרים...

און איעדן תלמיד זיינעם
פלעגט געזעגענען רב חייא:
— זון מיינער, פארזיי מיט ליבשאפט
זייטער, די געבענטשמע זריעה.

— זע מיין קינד, אז אונדזער תורה
צווישן פאלק פארשפרייט זאל ווערן
ווי איך האב מיט דיר געלערנט.
גיי! און אַנדערע איצט לערן!

און פון שטאַט צו שטעטל פלעגט ער
פאַרן איבער דער מדינה:
וון אַ האַרץ וואָס דורשמ נאָך תורה
פלעגט ער באַלד זיך דאַרט געפינען.

ווידער אָנהייבן פון אָנהייב,
איינגעחזרט, איינגעלערנט
טאַג נאָך טאַג, ביז די תלמידים
אויכעט פול מיט תורה ווערן.

און צו זיי איך פלעגט ער זאָגן:
— ווי איך האָב מיט איך געלערנט
זאַלט איר זען, אז אונדזער תורה
צווישן פאַלק פאַרשפרייט זאל ווערן!

און עס האָבן די תלמידים
פון רב חייאן זייער רבין
נאָכגעפאַלגט אים אין זיין דרך
און אים ליב געהאַט — דאָס לעבן.

און עס פאַרט אַרום רב חייא,
און פון אַרט צו אַרט ער וואַנדערט.
און זיין טריי פאַרזייטע זריעה
שפראַצט און בליט און וואַקסט פונאַנדער...

איינמאַל, ווען פאַרגאַנגען זיינען
לאַנגע יאָרן פון נסיעה,
אין אַ שטאַט איז אַנגעקומען
שוין צום צווייטן מאַל רב חייא.

איז אן עדה מיט א גדולה
פריידיק אים ארום אנטקעגן
און געמאכט א גרויסן יום-טוב
ווי ס'פאסט פאר זיין כבוד וועגן.

און געדדשנט האבן אלע
דארט אויף זיין קבלת-פנים
נאר ווי גרויסע מלומדים,
אמתע תלמידי חכמים.

הערט רב חייא מיט הנאה
און עס פלאמט פון פרייד זיין פנים:
— איי, אזעלכע דברי-תורה!
און ווי קלאר ווי גוט זיי קאנען!

און ער פרעגט באלד: 'זיי, ווער זיינען?'
מיט התפעלות אין די אויגן.
— דיינע זיינען מיר! תלמידים,
וואס דו האסט אונדז אויפגעצויגן!...

ענטפערן די יונגעלייט אים
און די אויגן זייערע גליען
פול מיט שמחה: 'אונדזער רבי!'
זאגן זיי דאך צו רב חייאן.

— איר? איר? זיינט מיינע תלמידים?
שטאמלט ער פארגאפטע ווערטער.
— ווויל איז מיר! — און אין דער רגע
פון דער הויך א בת-קול הערט ער:

— „דיין זכות זאל צו דיר געהערן!
זע, זיי מערן זיך און מערן
די תלמידים דיינע ווערן
אויף דער וועלט ווי ליכטיקע שמערן!“

און, פון דעמאלט אן אויף תמיד
שיינט אויף אונדזער פאלק זיין זכיה.
וון א תלמיד לערנט תורה,
לויכט דער נאָמען פון רב חייא.

רבי אליעזר בן הורקנוס

אקערט אליעזר, אקערט
און די זון פון אויבן פלאקערט, —
נאָר די פלאַכטעם ערד זיי ווערן
נאָם, פון אליעזרס טרערן.

זעט דאָס הורקנוס זיין טאָטע
טראַכט ער זיך: „ס'איז ווייל לעת־עתה
אקערט ער אויף ערד מיט שטיינער,
„ס'איז מיין זון דאָך נישט קיין וויינער!“
און ער זאָגט אים: — גיי אַריבער
אויף די פעלדער קעגנאויבער
דאָרטן איז די ערד אַ ריינע
און דו וועסט פאַרשפּאַרן וויינען ...

פּאָלנט אליעזר טאָטנס עצה,
אין איין האַנט ער האַלט די לייצעס,
מיט דער צווייטער — ווישט דאָס פנים;
אז מען זאָל נישט מער דערקאָנען ..

טאָקע וואָס איז דאָס געוויין גאָר?
אז סע אקערט זיך אליין גאָר;
ס'איז די ערד דאָ ווייך ווי פוטער
און דער אקער, אַזאָ גוטער!
שאַרף דאָס מעסער, און וואָס טוט ער? ...

גייט זיך נאך אן אויסגערוטער
נאכן אקער און מער גארנישט,
נישט ער מאטערט זיך, א האר נישט..

ס'ניט באשטיינערט, ניט באוואקסן
ציעה, פליען אוש די אקסן:
מרוקעה, און פאר פרייד זיי שפרינגען.
ער וואלט אויך באדארפט איצט זינגען
נאך די אויגן זיינע גיסן
און די טרערן פליסן, פליסן...

טראכט זיך הורקנוס זיין טאטע —
ס'איז די מעשה ניט קיין גלאטע...
מילא, פריער כ'האב געמיינט זיך
ס'קען זיין: אויך פון מידקייט וויינט זיך
ס'איז צו שווער אים, און דעריבער —
אבער, וואס איז איצט די סיבה?
וויינען גאר אינמיטן דרינגען...
אנו, לאמיר אויסגעפינגען!

און ער זאגט צו אים געלאסן:
— זע, ס'א פרישע פייכטע פאסן,
זון מיינער, ס'א פארגעניגן,
ווי די סקיבעס, ערד דא ליגן
קרוכלע, ווייכע ס'אויג זיי גלעטן,
ווי זיי בעטן זיך און בעטן
וויילן קערנדלעך פארדייען.
אטא וועלן מיר פארזייען
אין דער פעטער ערד די זריעה,

ס'וועט צעגרינען זיך, צעבליען,
זוו דאס אויג וועט גאָר דערלאַנגען
און עס וועלן זינגען זאנגען
איבער אָט די אלע שטחים,
גאָר אין פעלד דאָ — רוט גאָטס ברכה!

איז דאָס דיר נישט ליב און שויער?
ס'וואַקסט די שמע פול אין שויער
און די רחבות אין די שטיבער,
וואָס קען זיין פון דעם גאָר ליבער?

הייבט אליעזר אויף זיין פנים
צו זיין טאָטן, און קוקט אָן אים
— טאָטע, זאָלסט אויף מיר נישט צערנען
איך וויל לערנען, תורה לערנען!

— האָ? שוין גאָר אַ נייע צרה,
אזא בחור, קיין עין הרע!
— פאלט אָן הורקנוס מיט צאָרן —
אין די רעכטע, רייפע יאָרן,
לערנען ווילט זיך דיר אַצינדער?
נעם אַ ווייב, וועסט האָבן קינדער
וועסטו זיי אין חדר שיקן,
און מיט תורה וועסט זיך קוויקן...

ווערט אליעזר גאָר דערשלאַנגן,
ווי זאָל ער דעם טאָטן זאָגן,
אז ער איז גאָר נישט קיין בעלן

אויף די שטיבער מיט די זאלן,
שעפפן, ציגן פולע שטאלן, —
אז אים ציט אז אנדערע קוואלן.

און אליעזר האט דריי וואכן
אלץ דעם מוח זיך געבראכן;
ניט געגעסן — ס'מיל פארמאנט ער,
ניט געטרונקען — תמיד טראכט ער:
אז איך קען דאך נאך אז אונט ניט...
און דער טאטע מיינער — לאזט ניט.

אינמאל, איז ער איינגעשלאפן,
איז דאס ווונדער זיך פארלאפן:
ס'איז אריין אז אים דער נביא,
אונדזער גוטער אליהו —

נישט די סיר געווען איז אפן,
וויזשע? ווער וואלט עס געטראפן
ווי ער איז אריין, דורכוואנען?
מיטאמאל איז ער געשטאנען
לעס אליעזרס נאמן קישן
זיינט טרערן נעמט ער ווישן
מיט דער שענסטער פון די טיבער;
— ס'איז די טוך פון ליבשאפט, זיבער... —
און ער טוט אזוי אים זאגן:
— אליעזר, הער אויף קלאפן!
לאז זיך אויף דיין וועג דעם נייעם

אין דער שטאָט ירושלים;
דאַרמאָן וועסטו לערנען טאַקע,
ביי רבי יוחנן בן זכאי ...

און אליעזר אַ פאַרגאַסער,
גאַנצע טעג פון הלום טראַכט ער :
אַ! בן זכאי! אלע ווייסן
פון דעם רבין פון דעם גרויסן.

ס'איז באַווסט אין דער מדינה,
ווי ער האַלט זיי אין איין רימען
און דערציילן מיט התפעלות
אלע שיינע גוטע מעלות
פון אָט די תלמידים זיינע :
רב יהושע בן חנניא
זאָגט ער — ווויל צו זיינע שטאַמען
און נאָך מער — ווויל זיין מאַמען!
יא, אויף איר קען מען דאָס זאָגן;
אויף די הענט האָט זי אים געטראָגן
אין בית-מדרש, ווען אַ פּיצל
איז ער נאָך געווען, און זיצן
פלעגט זי דאַרמאָן שעהן, שעהן ...
די געבענטשטע פון די פרויען,

— זאָל דאָס קינד גאַסס וואַרט דאָ הערן,
וועט ער אַ בעל תורה ווערן.
פליסן פלעגן ווערטער שטילע
פון איר האַרץ אַרויס אַ תפילה.
און אויף יומי הכהן זאָגט ער :

זעט, ס'א ליבן שמויבל מראַנט ער
אויף די ליפן, סימן וואָר איז,
אז דער חסיד פון זיין דור איז.

און ס'איז גארניט צו געפינען,
נאָך אזא, ווי ס'איז רב שמעון
בן נתנאל, איז אָפגעקויט ער,
א ירא-הטא, ווי ער ציטערט
פאר א זינד ... נאָר מצוות טוט ער
אד, איז ער א מענטש א גוטער!

און נישט א קרוג פתם א באצירטער,
ווי מיט סמאלע איז אויסגעשמירט ער
אזא פעסטער און א שטויפער,
ווד דער וויין ווערט שטארקער, רייפער
און שפילט אויף מיט אלע ברכות —
רבי אליעזר בן ערך איז! ...

אזוי פול מיט קערנער זיינען
אט א די תלמידים מיינע —
טוט אויף זיי רב יוחנן זאָגן,
און איבערן גאנצן לאַנד זיך מראַגן
אלע שבחים פון זיין לויבן.
— ווער איז נאָך אזוי דערהויבן,
טראַכט ער, אליעזר, טאַקע,
ווי א תלמיד פון בן זכאי?

... צו בן זכאי איך זאל קאָנען,
ווי א טיבל צו אים שטראַמען;
וואַלט איך זיך פון פרייד צעזונגען,
וואַלט איך בוזאליעדן געשפרונגען

איבער טאלדווויט אין וואַנדער,
איבער פעלדזשארפע ראַנד,
אבי דאָס קול פון תורה הערן
און בן זמאים תלמיד ווערן...

איינמאל, אין אַ נאַכט אַ שטילער
צומאָכן די אויגן וויל ער
אפשר וועט אין גומן הלום
זיך באַוווּיזן נאַכאַמאָל אים
אליהו, כאָטש איין רגע...
אוי! ער וויל אַזוי אים פרעגן,
וואָסער שלאָך, מיט וועלכע וועגן?
פלוצים, טוט אַ בלענד אַנטקעגן
און פאַר אליעזרס אויגן
איז אַ ליכט פאַרבייגעמלויגן

אַ! ס'איז ער! ס'איז פון די הייבן!
יא, דאָס איז פאַר מיר אַ צייכן
הייבט אָן אליעזר צאָפּלען.
צירט זיך פרייד אין זיינע אַפּלען,
און עס ווערט אים אַזוי ליכטיק;
— כ'האַב געזען אים! יא, ס'איז ריכטיק!
ס'איז זיין פינגער, וווּ כ'זאל ווענדן
מיינע טריט איצט צו דער טרעמד, און — —

יענט נאַכט, ווען די לבנה
האַט פאַרדעקט זיך איבערן פנים
מיט דעם טונקלסטן פון שטאַפּן,
און אַזוי זיך איינגעשלאָפּן...

אין דער מיט פון אירע שטערן...
— איז ער שטיל, מען זאל ניט הערן,
פון זיין ווייכן בעט ארויס, און
זיך ארויסגעשלייבט אינדרויסן
— אין דער רגע, שוין! אצינד א,
מזו איך פון מיין היים פארשווינדן!

נייט ער, שפרייזט ער אומדערשראקן,
און דעם טאטנס פעלדער לאָקן...
אויסגעפערלט אין באַגינען...
— אליעזר, ביסט ביים זינען?
חזקט פון אים דאָס עשירות,
נישט מיר ווייסן וואָס מיט דיר איז,
צי הלילה ביסט משוגע?
דאָס טוען נישט קיין מענטשן קלוגע,
אזא האָב און גומס פאַרלאָזן —
און זיך, הפקר, ערגעץ לאָזן...

נאָר סיי ווי, ווער הערט זיך איינעם,
מאַלט וואָס און ווער עם טענהט:
נישט עם קומט אים אויפן רעיון,
אז מ'דאַרף נאָר עפעס קייען
און ס'איז טרוקן שוין אין מויל אים.
אָד, אָד, ס'איז דאָך אזוי וויל אים...

און ער שפּאַנט אלץ ווייטער, ווייטער,
פול מיט בוח אַ באַנייטער,
ס'א מ'הלך ווייט, ווער זאָגט עם?
נישט ער פילט דאָס, אז אים טראַגט עם

ווי אויף פליגל איבער וועגן,
אז עס שוועבט פאר אים אנטקעגן
עפעס אזא ליכטיק פנים...
יערן נייעס וועג — ווייזט אן אים
— טראכט אליעזר — איך דערקען אים!
אין מיין הלום מ'האט געזען אים...

יא, ס'איז ער! אורדאי! זיכער!
און ער לאזט זיך גיבער, גיבער,
אויסן נייעס דרך פירן,
און ער הייבט נישט אן צו שפירן,
ווי עס רייסן זיך, זעפאלן.
שוין אויף פינלעך די סאנדאלן.
גייט ער בארוועט, נו, וואס איז אים?
און סע בלוטיקן די פיס אים,
און די הייז מיט ראגן, שפאלט זיך...
נישט א רגע ער סארהאלט זיך
רק עס ציט אים, ווי מיט גוואנגען
און ער יאגט זיך: נו, גענאנגען!
טריט ארויף, אראפ א גידער
אט אויף רענטט, אויף לינקס און ווידער
בארג ארויסיק זיך סארנומען
און מיט מול אנטעקומען...

קלאפט דאס הארץ אים שטארקער, העכער,
— ס'ארט מויערן און דעכער.
ברייטע זוניקע טעראסן,
ס'גיבן שלום זיך די גאסן;
ארומגענומען שטייען שטיבער,

איינגעקלאמערט — טאטע ליבער!
ווייל ער אויף א קול' אויסשרייט;
בין איך שוין אין ירושלים?
איך, איך? אליעזר טאקע?
און, צו רבי יוחנן בן זכאי —
דער ישיבה דער באווסטער,
וואָס פון קינדווייז אָן נאָך גלוסט ער...
ביי די מענטשן ער דערפרעגט זיך,
אויף זיין שוועל אַראָפּגעזעצט זיך,
און פאַר שמחה — ווער קען וויסן —
נעמען הייסע מרערן גיסן...

ווער, ווער וואָלט עס גאָר באַנומען?
אַז ס'ע זיינען זיך גערונען
מרערן שמיל אויף זיינע באַקן —
ווי האָט יוחנן בן זכאי
באַלד דערהערט דאָס — איז אַ ווונדער,
אַז זיין חדר ז'אָפּגעזונדערט?

נאָר איין רגע און ער שטרעקט אים
שוין אַ האַנט אויס און ער פרעגט אים:
— זונעלע, זאָג וואָס דער מיין איז?
נישט אומזיסט אַזאָ געוויין איז...
ענטפערט אליעזר שמיל זיך —
תורה לערנען, לערנען ווייל איך!

פרעגט רבי יוחנן: דעם אמת,
זאָג מיר, וועמענס ביסטו, וועמענס?
שווייגט ער נעבעך. ר'האָט אַ ברירה...

ריידן שלעכטס איז אן עבודה,
און דעם אמת, קען ער זאגן
און זיין טאטן ניט פארקלאגן?

לאזט רבי יוחנן אים הערן :
— ווו האסטו ביז איצט געלערנט?
און דערויף אן ענטפער הערט ער,
כליפּענדיק, צעהאַלטע ווערטער :
— גאַרנישט, זאגט ער, גאַרנישט ווייס ער,
נאָטש ער איז שוין איז גרויסער ...

איז זיך ר' יוחנן מצער
און ער ווערט אים נאָך מער פייער,
פלעכט צרום מיט ביידע הענט אים
אין זיין הויז צריוון ער געמט אים :
— אדרבה, קום און לערן
קום און וועסט מיין תלמיד ווערן.

און ער הייבט מיט אים גלייך אָנעם,
ראשית, קריאת-שמע זאָל ער קאָנען;
דאווענען, בענטשן, אלע ברכות;
און, הויך דעם, אז צוויי הלכות
יערן טאָג. אויך פון משניות;
לערנט ער, אז ס'איז אַ הויז !

לויפן טעג נאָך טעג אריבער,
גיד און פלייסיק מישט ער איבער
בלאָט נאָך בלאָט אין יעדן ספר;
לערנט, לערנט אָן און אויפהער
אכט טאָג — נישט פון אַרם ער רירט זיך ...

— זעט נאָר, מאַדנע ווי ער פירט זיך,
 — מורמלען די תלמידים, אלע.
 אליעזר וועט דאָ פאלן,
 ווען זשע טרינקט ער? ווויזשע עסט ער?
 לערנט, און אָן זיך פאַרגעסט ער...
 אַטווינען זיי און קוקן, צוקן...
 — ר'איז אַ חולה שוין — מסובן...

דאָס רבי יוחנן דערזען דאָס:
 — ס'טייטש, ווי קען ביי מיר געשען דאָס?
 אַט אזוי אַ זיך פאַרזעען?
 מיינס אַ תלמיד זאל דאָ ווערן
 קראַנק חלילה, חס ושלום!
 און אלץ נאָר, און נאָר אַמאָל אים
 גו זיין טיש ער לאָרט אים איינעם,
 נאָר אליעזר, דק ער טענהט —
 מין און ניו, איר וועל נישט עסן!
 אין אַסניא שוין געגעסן...

ווערט די זאך אים זייער קשה
 און ער שיקט מיט אַ בקשה
 עטלעכע תלמידים זיינען;
 זען דאָס אַרבעט, ווו ער שטייט איינעם,
 זאל מען זאָגן אַליק גענוי אים,
 אי ער איז דאָרט עפעס טועם? ...

ווי נאָר אַן אַסניא אָפן
 זיינען זיי אַרומגעלאָפן:
 איבער געסלעך, איבער וועגן
 און געהאלטן אין איין טרעטן

אזא נחור דארט אי קען מען?
— סלינקע די תלמידים זענען
און הערים תמור גרויסע
נעמט טאן איינע סאך צווייטן,
זינען זיי מיט זארג אין הארצן
און מיט שרעק א טאג א נאכט
אומקעסן זיך אונגעלאזט
און אין ערבען ניט געטראגט ...

מיט די אויגן שטאר און טרוקן,
איינער אויפן צווייטן קוקן.
— נו, ווו לויסט מען? און וואס טוט מען?
ווו נאך זיין אכטניא זוכט מען?

נאך צום סוף, א נס געשען איז.
שפעט אין צוונט שוין געווען איז,
ווייט פארנווארטן אין עק שטאמט שוין,
ווו ס'שווער איז טאן א טראגט שוין —
דא א בלאטע, דארט א גריבל,
אין א קליינשטיק ארעם שטיבל —
קנים מיט ארות אויסגעפונען —

ס'האט אן אלטיטשקע געשפונען
פון א קודלע וואל, צעשויערט;
איכטיק, אויסגעוואשן, זויבער,
גלייכע, דינע פערעם ווייסע,
און געזאגט זיי: — הערט א מעשה!
אליעזר עסט ניט קיינמאל,

ניט פארזוכט אפילו איינמאל
מיינס א מאַבל, דאָס מאַרמאָנט ער,
בלויז פון דעם אַמאָל דאָ נאָנט ער ...

יא, יא! ! — ווייזט זי — פון דעם פעקל!
און עס האָבן באלד דעם זעקל
די תלמידים אויסגעריסן
און ביז בלוט אַ לעפּ פאַרביסן.

— וויי! וואָס מיר האָבן דערלאָזן,
פון אַ הויפּן וואַרצלען, גראָזן,
זאָל זיך אונדזער חבר שפּייזן?
שטיקער דאַרף מען פון אונדז רייסן!

און זיי זיינען, פּויל פון בויגן,
צו רבי יוחנן געפלויגן;
מיט צעווייטיקטע געמיטער
פון יסורים טיף דערשימערט,
הייבן זיי אָן גיך דערציילן,
— גאָרנישט ניט פאַר אים פאַרהוילן —
אַלע פרטים פון זיין ליידן ...
און די ווערטער זייערע שניידן
זיך אַרײַן אין רבינס האַרצן,
נעמט פאַר זיינע אויגן שוואַרצן,
מונקל ווערט דאָס גאַנצע הדר
און ער רייסט זיך אײַן די קליידער,
שאַרפע, טיפע קריעהדיסן —
ווי איז מיר! איך זאָל עס וויסן!
קרעכט בן זכאי אַ פאַרצאָגטער,

און צו אליעזרן זאגט ער :
— תלמוד מיינער, זאג דעם אמת,
וועמעס ביסטו? כאטש א רמו!

און ער, ווי פארשולדיקט זיצט ער,
— קען ער אויסזאגן שוין איצטער?
ווער ס'איז זיין משפחה, קען ער,
און זיי קיינעם נישט פארשעמען?
ניין, נישט איצט נאך, אפשר שפעטער ...
נאך דער רבי זיינער, זעט ער,
איז מיט עצבות פול געווארן,
האט זיין מראה נאך פארלארן;
נעמט ביים הארץ אים דריקן, דריקן,
קען ער מער אין זיך ניט שטיקן,
— איז זיין מעמד, ס'איז אים ביטער, —
און קוים, קוים א מורמל ניט ער ...

טוט רבי יודן א ציטער,
שפרינגט אויף ווי אן אפגעברויטער,
— וואס? פון הורקנוס משפחה?
וואס איז פול מיט מזל-ברכה;
אט די גרויסע, די בארימטע?
ס'האט א הארבע שטראף פארדינט זיך! ...

און פאר די לידן האט זיין רבי
אט די ברכה אים געגעבן :
— אליעזר, דיך באלוינען
וועט דערפאר די קרוין פון קרוינען;
ס'וועט דיין נאמען זיך פארשפרייטן
פון איין עק וועלט ביזן צווייטן ...

און דאָרט ווייט, ווייט איבער שטחים
אין דער הורקנום משפחה,
וואָס געלעבט האָט זיך אָן זאָרגן.
— טאָג נאָך טאָג באלד אין פרימאָרגן,
אויסגויך פון די פעלדער פלעגן
זעט און רו פאַר זייערטוועגן.
— האָט אַ צאָרן זיך צעצונדן,
זינט אליעזר איז פאַרשוונדן.
און עס האָבן זיינע ברידער
זיך געבייזערט דאָרט אָן אויפהער;

— נו, וווּ איז ער, אליעזר?
אזא יונג אַ פוילער איז ער,
פון דער פעלד-ארבעט אנטלאָסן —
אַ, מ'דאַרף אים גוט באַשטרעפן!

זאָל דער טאָטע זען אַ תכלית,
מעביר זיין אים פון די נחלות —
פאַר, און גיב אים דאָרט צו וויסן!
זאָל ער גאַרנישט ניט געניסן,
פון דעם גומס, וואָס מיר פאַרמאָגן,
זאָל דער טאָטע אים אָפזאָגן!

און זיי כעסן זיך כסדר —
קלערט זיך הורקנום, בלי נדר,
מע דאַרף מאַכן די נסיעה.
טעג נאָך טעג און וואַכן פליען,
דריי יאָר זיינען שוין פאַריבער,
זינט נישטאָ ער — כ'קלער אַלץ איבער,
כ'ווייס גאַרנישט וואָס איז געשען אים,
און אַ צאָרן טוט אַ ברען אים —

אָט אַ זוך, אַזאַ בעל העזה!
זיך אַזוי אַוועקצולאָזן
אויף אַזעלכע ווילדע וועגן,
און ביי קיינעם גאַרניט פרעגן —
ניין, איך קען דאָ מער ניט בלייבן,
און ער נעמט אין וועג זיך קלייבן.

ראשית, דאַרף מען ניט פאַרגעסן,
און דעם אייזל געבן עסן;
זאָל ער בראַמטשקען מיט די ציינער —
אַ געזונט אים אין די ביינער!
פול דער מאַגן, וועט ער האַבן
כוח מיך אויף זיך צו טראַגן,

און דערצו אַזויפיל משא :
לאַגלעך וויין און לאַגלעך וואַסער,
פרוכט און קעז און נאָך גום קיינען ...
ביז מען קומט קיין ירושלים.
אַ קלייניקייט, אַזויפיל מיילן —
און ס'נעמט הורקנום זיך איילן ...

און די קינדער זיינע קוועלן.
— זאָל אין וועג דיר גאַרניט פעלן
קומען זאָלסטו אַ געזונטער,
טראַגן זיי אים אַלאַדינג אונטער
אָט ווי קינדער גאָר געטרייע —
אלע מאָל אליך זאָכן נייע.

— טאַטע, נעם די פעלעריינע,
טאַמער וועט אין מיטן דריינען
אַ קיל ווינטל נעמען בלאָזן,

ווען עס ווערן פייכט די גראָזן
פול מיט טוי, זאָלסטו חלילה
פון דער קעלט זיך ניט פארקילן.
מיט די ברייטע לאנגע עקן
ביז אראָפּ זאָלסט זיך פארדעקן.
נעם אויך מיט זיך פירות זיסע,
זאָלסט זיך אלעמאָל געניסן...

און אויך טעפּיכער געוועכטע,
מיט קאָלירן דורכגעשטעפטע,
שפּרייט מען אויס אויף אייזלס רוקן,
אי ס'איז ווייך, אי שוין צו קוקן,
און באַקוועם אויף דעם צו רייטן.
ס'הענגט אַראָפּ פון ביידע זייטן,
פון די ברעגעס: פרענדז און שפּיגל,
ווי עס פאַסט אַ גוט־באַזיצער,
אויסגעשטאַט אַלין פונעם בעסטן.

מיט אַ זיכער קול, אַ פעסטן,
זאָגט דורכנוס, אין אַ באַגניען:
— איך וועל אים שוין אויסגעפינען,
אַטדעם זון מיינעם, דעם שלעכטן. —
פון אַ משפט אַ גערעכטן
וועט ער וויסן שוין אַצינדער —
בלויבט געזונט! איר גוטע קינדער,
זאָגט ער שלום זיין משפּחה
און ער זעגנט זיך אויף וואָכן,
צי חדשים, ס'קען פאַרציען
זיך אַמאָל אַזאַ נסיעה...

נישט מען ווייסט אליין גענוי עס,
וויפל צייט, ווי לאנג עס דויערט ...

א פארפראכטער און א זאטער,
לאזט זיך אליעזרס טאטע
הורקנוס, קיין ירושלים.

רייט ער, נישט דער וועג איז גיי אים,
שוין פון לאנג אים א באקענטער.
ווייסט ער, ווי ארום ס'איז גענטער,
ווי א שטיין, א גרוב, פארמירט ער.
נישט פון דורשט און הונגער לייזט ער.
אויף זיין ווייך געבעט ער זיצט זיך
און ער רעדט אז זיך און היצט זיך : —

אין ביתרין איך וועל מיך פליסן
קעגן מורה, אלץ באווייזן;
קעגן זון מיינעם, ס'א ברשה!
כ'על אפזאגן אים פון ירושה ...

און ס'איז הורקנוס פארמאן
אז זיין פריינד, פון כמה יארן,
אז ברוטאי אויפן הויף, און
ניט פארשטאנען, בשום אופן;
וואס דא מוט זיך ? עס ווייזט אויסעט
ס'איז א שימחה דא א גרויסע ...
ווער, אז וואס זאל זיין די סיבה ?
ס'א גרויסארטיקע מסיבה!

דורך די פענצטער איך קען זען זיי,
אלע פנימער ב'דערקען זיי,
אמ די מענטשן פון די שענסטע!
פונעם לאנד גאר די פארנעמסטע!

באלד דערוויסט זיך עם די ערה,
און עם נעמען אלע ריידן,
שמיל זיך שושקען אויפן אויער,
אז פארפארן איז צום טויער —
הורקנוס, דער רייכער.

זאגט רבי יוחנן: ס'איז גלייכער!
זאל ער זען אליעזרס גדולה —
עם וועט זיין א גוטע פעולה.
זוכט אים אויס אן ארט, דאס בעסטע,
אויבנאן דא, לעבן די גרעסטע
לייט, וואס קען ניט זיין שוין גרעסער
און — אנטקעגן אים: אליעזר.

זעצט זיך הורקנוס אנדער,
גלאצט די אויגן, אכער, ווידער
קוקט ער, קוקט אין אלע זייטן:
— סאמע פון די גרעסטע לייט, און
זע גאר ווער עם גיט אים שלום,
נישט עם האט זיך אים געהלומט
זיצן, ווען ס'איז אין זיין לעבן
אזוי נאנט פון זיי, דערנעבן
זיצט רבי שמעון בן נתנאל,
רבי יהושע בן חנניא.

— ניט געטראכט דערפון גאר, אסור!
און דער איז דאך, רבי אלעזר
בן ערד! און יוסף הכהן!

קען שוין הורקנוס נישט רוען
היינט פון ארט זיך אלע וויילע,
ס'ברוט די ליפן אים א שאלה:
— אט דער יום-טוב — וויל ער פרעגן —
איז דאס היינט, פאר וועמענסוועגן?

און אט היינט זיך אויף בן זכאי
מיט א שמוע א געשמאקע,
אז אליעזרן רעדט אריבער:
— נו, מיין תלמיד, דו מיין ליבער,
דו מיין איד עם, זאג, אן מורא,
זאג פאר אונדז א שמוקל תורה — — —

שפירט אליעזר ווי א פיבער
גייט אים דורבן לייב אריבער,
מבולבל ווערט ער, א, וואס הערט ער?
זיינען דאס בן זכאיס ווערטער,
און אז אים, אז אים געווענדטע...
אפשר איז ער א פארבלענדטער?
ער גאר? ער גאר מיט זיין לשון,
האלטן זאל דא היינט א דרשה?
און ער זאגט מיט גרויס עניוות:
— כק'ען ניט, רבי, ניט איד פרוו עם,
אז איד האג אין דיר געפונען
אזא טיפן לויטערן ברונעם

און פון דיר שעפ איך מיין וויסן,
ווי זשע קען איך זיך צעפליסן,
איך, פון זיך אליין, באזונדער
פון די טיפע תורה-וונדער,
דרשנען כ'זאל פאר אן עדה...
כ'בין ניט ראוי, כ'בין זיך מודה...

הערט רבי יוחנן זיין ריידן
און ער טראכט זיך: ווי באשיידן,
כ'וילט זיך הערן נאך און נאך אים
אזוי רעדט א תלמיד חכם.

קוקט ער אויף זיין הדרת-פנים
און צו אים ער רופט זיך אָנעם —
אליעזר, הער דיין רבין!
איך וועל דיר אַ משל געבן
און דעם נמשל — דארפסט ניט זוכן,
צו אַ קוואל ביסטו געגליבן,
ווער עס וויל קיין מי נישט שפּאַרן,
שפרודלען זיינע וואַסערן קלאַרע
און פון זיינע לויטערע שטראַמען
טרענקען גאַנצע עדהס קאַנען.
און ער רעדט אים איין און רעדט אים...
דריי מאָל האָט ער אים געבעטן...
קלערט רבי יוחנן — ער שעמט זיך,
און אין דרויסן ער פאַרנעמט זיך.

האַט אליעזר אויבגעשטעלט זיך
און זיין פנים האָט צעהעלט זיך;

פון זיין מויל נעמט פערל שפריצן,
ווי געפלעסטע בלייבט מען זיצן...
און עס גאסן, שמוינען אלע —
פ'ווערט א פולע שטוב מיט שמראלן,
ווי די זון עס שיינט זיין פנים,
אז ס'איז אים נישט צו דערקאנען,
אויך זיין טאטע נישט אמילן.
און ער פרעגט מיט ווערטער שטילע
ביי זיין שכן — ווער, ווער איז ער?

— ס'איז דיין זון דאך, אליעזר!
שפרינגט אויף הורקנוס, ווי באנומען,
— פון מיינע לענדן ארויסגעקומען?
ווייל איז מיר, וואס כ'האב די זכיה!
און די באקן זיינע גליען
און ער פינגלט מיט די אויגן —
אזא זון האב איך דערצויגן?

שיינט ער, הורקנוס, פאר נחת
און זיין אויג און אויער וואך איה,
און ער בלייבט שוין שטיין אנטקעגן
פאר זיין זון — פון כבוד וועגן...

טוט זיך אליעזר שעמען;
— אז וועסט שטיין, וועל איך נישט קענען
און ער גייט צו — טאטע ליבער!
זעצט אים נעבן זיך אנדער —
און ער רעדט און דרשנט ווייטער;
פליען פונקען פון א שייטער.

צינדן אלעמענס געמיטער.
און מע מורמלט : — טאטע הימער,
אוי, א גבורה, א בעליבוה!
א געזונט אים אין זיין מוח!
און ס'לויפט ווער אויף גיך ארויסעט
רוסן יוחנן פון דרויסן —

זאגט בן זכאי — ער צעפלאקערט :
אט, ווי אליעזר אקערט,
דורך די טיפע תורה־בייטן,
איז מחנה אונדז פון גרייטן ...

א, מיין זון! — האט נאך דער דרשה —
הורקנוס, מיט א בקשה,
ביידע הענט אים אָנגענומען.
— וויסן זיי, איך בין געקומען
אָפּצוזאָגן דיר ביים לעבן,
און דיין ירושה חלק געבן
דיינע ברידער. זאל מען הערן,
אז פון איצט אָן וועסטו ווערן
דו, מיין יורש. זיי — א האָר נישט!
אלק פאַר דיר בלויז.
און זיי גאַרנישט.

א, ניין, פאטער, נישט איך וויל עס,
זאגט אליעזר, ניין, חלילה!
און ביים האַרץ עס נעמט אים קלעמען.
— כ'וועל נישט ביי די ברידער נעמען,
נישט עס איז מיר וואָס געפעלן ...

וואלט איך גאלד צו לאנד נאך וועלן
 וואלט דער איבערשטער דערלאנגען
 מיר בשמע גאלד און זאנגען.
 אז פון אלע אנצרות האט ער,
 פון דער וועלט איז ער דער פאטער...
 אבער איך האב איך געבעטן,
 זאל זיין חסד מיר א גלעט זאך,
 און איך זאל דערזען, דערשפירן
 אויפגעפראלט די תורה'ס זיין.
 פון פארבלענד איך זאל גיט פאלן
 אין די גליטשיק טיפע זאלן.
 כ'האב געגארט דאס ליכט פון זינען —
 און דאס גליק האב איך געפונען.

איז ד' יוחנן באלד צוגעקומען
 און אים הייס ארומגענומען
 און אין קאפ געטאן א קוש אים...
 זעטן אלע מיט די אויגן —
 א ניי ליכט איז אויפגעצאנגען.
 אין א שטראלן נעץ געפאנגען
 שטייט אליעזר, אויסגעצויגן
 און עס לויכט פון זיינע אויגן:
 פערל, דימענט, סאפירן,
 ווער ווייסט ווי ס'הייסט אזא צירונג?

זאגט בן זכאי, און קוקט אן אים :
 — שטעלן זאל מען די הכמים
 אלע אויף איין וואגשאל ברייט. און
 אליעזרן אויף א צווייטן,
 איז עס גארנישט אפצופרעגן —
 ער וועט אלעמען איבערוועגן.

ווי פון א קאלד-גרוב, רבותי!
נישט איין טראָפן רינט ארויסעם —
אזוי קען נישט פארלוירן ווערן
נישט איין וואָרט, פון וואָס ער לערנט.

ווי א קאלד-גרוב — אזא איז ער;
אויסדערווילטער אליעזר —
ביסט מיין תלמיד! און דערפאר איז
גרויס מיין שמחה און מיין שכר איז,
וואָס דוין נאָמען וועט געדייען,
און דוין ביישפיל וועט דערפרייען
קינדערלעך פון אלע דורות, —
תורה — איז די בעסטע סחורה! ...

אִיִּנְהָאֵלֶט

5	גוט יום־טוב
6	יום העצמאות
9	מיר קומען צוריק
10	כיוויס שוין
11	מיר קומען
13	דער לערער
14	דבורהלע
15	מאמע־ידיש אין שול
17	מזל
18	גימל־זייען
20	בשלום
22	ניאמעלע פאיוק
24	א ווונדער־רער
25	מרימל
27	שבת־ליכט
29	עטעלעס בעטעלע!...
30	א גרעזעלע
31	די זון מיטן רעגן
32	מאָרגן
33	פרימאָרגן פריהיינט
34	מאָמאָ!
35	לייזער־בייזער
36	לבנה און שטערנדלעך
39	טאָג און נאָכט

41	הערעלעך
42	מיין שיפעלע
44	א גרויסע מויד
45	א קאלדרעלע
46	הארבסטיקע טעג
47	ווינטל
48	די זון אין ווינטער
49	פראָסט
50	וויינען שויבן
51	ווינטער...
52	מיין ליאלקע
53	כ׳האָב צום ווינטער ניט קיין עצה
55	ווינטן
60	א שטורעם אין סאָד
63	רעגן שרייבט
54	א רעגן גייט?
65	הימל-פארב
66	פרי-פרילינג
73	א סוכה-שפיל
75	שמחת-תורה
77	א פייגעלע אויף דראָטן
78	ניאָמעלע שפילט אין שאַך
82	א יינגעלע פון גיפס
84	לאַנגע הויזן
86	בייגל
88	אן איי!...
89	האַן מיט האַן
90	א קו און אַ הינדל
91	אַ הינדל
92	קאַטשקעלעך און הינדעלעך...
94	אַ רויזן-משפּחהלע
95	אַ פּאַלמע
97	מוראַשקעס
100	צום טייכעלע

101	---	ליקוּי־חמה
102	---	ביז ...
104	---	זויג־ליד
105	---	אָווענידאָ גענעראַל פּאַז
107	---	טביה דער מילכיקער
113	---	ל"ג בעומר
115	---	מתן בסתר
123	---	כלים
127	---	במדבר
134	---	א שריפה!...

א ג ד ו ת

137	---	שבת־געווירץ
138	---	אין זכות פון שבת
141	---	הלל הוקן
145	---	כבוד־אם
150	---	כיבוד־אב
155	---	די ציגן פון חנינא בן־דוסא
162	---	רבי חייא
169	---	רבי אליעזר בן הורקנוס

איך דריק דא אויס מיין הארציקסטן דאנק די אלע דא דערמאנטע פריינט, וועלכע האבן מיר מיטגעהאלפן מיט זייער מאטעריעלער באשטייערונג און פערזענלעכער מי און דורך דעם דערמעגלעכט דאס דערשיינען פון דאזיקן בוך.

עזרא טעובאל און ברידער
2טע האנדלסקאפערעטיווע
קרעדיט־קאָפּערעטיווע „לא אמיס־
טאד“
זייד הירש און פרוי
סימאן סאָורצנסקי און פרוי
אאידא קאזשעס
נאָלדשטיין און בייעלסקי
יצחק באַנדאר (אין אַנדענק פון זיין
חברטע אירענע ע"ה)
ברידער הערשהארן
משה טריק און פרוי
משה און באשע סאַלמעסקי
עליסא פריימאן דע אַסיפּאָף
לאה רעסעל דע ווייס
סימאן און לאה מאַרסיק
עלקע ליאָד־גרינשפּאַן (אין אַנדענק
פון איר ברודער משולם ע"ה)
נתן אַריאָוויטש
ברוך געלבלאָט און פרוי

איסאק פּאָנאָמאָוסקי און פרוי
ברידער פּאָנאָמאָוסקי
זייד און מאַטילדע גערמאן
מאַקסימאָ קופּערשמירט און פרוי
יעקב און אַדעלאַ וואַראָבעטשיק
נחום און גיטל ברזובסקי
סימאן אַרנשטיין און פרוי
מאַרקאָס פיימאן און פרוי
יצחק יהודה און רבקה גראָסמאַרק
יוסף און באשע גולמאן
ברידער שולמאן
ברידער איוואן
שמאי און פרידע טראַכטער
אַשר און גיטל גראָקאָפּ
פּעלאַל און רבקה קומנער
פּנדר ראָזענבאָך און פרוי
שרה לעווין (אין אַנדענק פון איר מאן
נחום ע"ה)
מאיר אַלבוט און פרוי

בנימין פיטעצקי און פרוי	באָריס קנאַבל און פרוי
פייגין דרומענבערג	משה ווינאָגראַד און פרוי
יצחק ביסטראָוויטש און פרוי	מ. קוליאָווסקי און פרוי
חיים און פאָלאַ פאָפאָווסקי	שמעון און שיינע קירשמאַן
הערש און פאָני קעללער	מאַניע מעללער (אין אַנדענק פון איר
מינאַ סמיער	מאַן משה ע"ה)
טילי טורכאַנסקי	אברהם און צביה מינובין
עלסאַ זעלצער (אין אַנדענק פון איר	אברהם און שרה פייפערמאַן
פאָטער לעאַן קארפּעלאָווסקי	לוי יצחק נעמיראָווסקי
ע"ה)	חירש און חיה יעוערניטצקי
לעאַן און לייזער קאַנטאָר	רחל לעווקאָוויטש (אין אַנדענק פון
אברהם קאַפּעלאָוויטש און פרוי	איר מוטער חנה איטל דווילאַני
יוכבד וואָלמאַן	סקאַ ע"ה)
שאַלקאָוויטש און פרוי	צני און ליבע רובינפעלד

Impreso en la Argentina

Printed in Argentine

Hecho el el depósito que marca la

Ley 11.723

Este libro se terminó de imprimir el día 5 de diciembre de 1957,
 en los Talleres Gráficos JULIO KAUFMAN, S. R. L., Avenida
 Corrientes 1976, Buenos Aires, República Argentina

MARTHA STUKER DE PAIUK

GUT - YOMTOW

(Felices Fiestas)

POESIAS PARA NIÑOS Y POEMAS DE LA AGADA

Buenos Aires

República Argentina

1957